

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (Α.ΤΕΙ)
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ

«Τρόποι ενσωμάτωσης της οδηγίας πλαίσιο για το νερό στην Ελλάδα & E.E.»

Όνομα Σπουδάστριας : ΠΟΥΛΙΟΥ ΑΜΑΛΙΑ

Σχολή : ΣΤΕΓ

Τμήμα : Φυτικής Παραγωγής

ΒΑΛΑΝΤΑ 'Α 2012

ΣΤΕΓ(ΦΠ)

Π.719

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (Α.ΤΕΙ)
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ

«Τρόποι ενσωμάτωσης της οδηγίας πλαίσιο για το νερό στην Ελλάδα & Ε.Ε.»

Όνομα Σπουδάστριας : ΠΟΥΛΙΟΥ ΑΜΑΛΙΑ

Σχολή : ΣΤΕΓ

Τμήμα : Φυτικής Παραγωγής

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2012

**ΑΝΩΤΑΤΟ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΚΟ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΟ ΙΔΡΥΜΑ (Α.ΤΕΙ)
ΚΑΛΑΜΑΤΑΣ**

ΤΙΤΛΟΣ ΠΤΥΧΙΑΚΗΣ

«Τρόποι ενσωμάτωσης της οδηγίας πλαίσιο για το νερό στην Ελλάδα & Ε.Ε.»

Όνομα Σπουδάστριας : ΠΟΥΛΙΟΥ ΑΜΑΛΙΑ

Σχολή : ΣΤΕΓ

Τμήμα : Φυτικής Παραγωγής

Εισηγητής : Μουρούτογλου Χρήστος Καθηγητής Εφαρμογών.

ΚΑΛΑΜΑΤΑ 2012

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΠΡΟΛΟΓΟΣ.....	5
1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	6
2. Γενικά.....	6
2.1 Η δημιουργία της οδηγίας.....	7
2.2 Παρουσίαση των κυρίων σημείων της οδηγίας πλαίσιο (2000/60/ΕΚ) για τα νερά.....	11
2.3 Οι σημαντικότερες προθεσμίες της Οδηγίας	13
2.4 Η εφαρμογή της Οδηγίας πλαίσιο.....	14
2.5 Η συμβολή των Μ.Κ.Ο. στην υλοποίηση της οδηγίας πλαίσιο.....	18
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3.....	19
3.1 Η Στάση των Κρατών –Μελών απέναντι στην Οδηγία -Πλαίσιο.....	19
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΕΛΛΑΔΑ.....	21
4.1 Φυσικά χαρακτηριστικά.....	21
4.2 Οι συνταγματικές διατάξεις για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων και η προστασία του περιβάλλοντος.....	22
4.3 Σύγκριση θεσμικού πλαισίου Ε.Ε, με τις διατάξεις του Ελληνικού Συντάγματος.	23
4.4 Το θεσμικό πλαίσιο προστασίας και διαχείρισης των υδάτινων πόρων.	24
4.5 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΠΕΡΙ ΥΔΑΤΩΝ 2000/60/ΕΚ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.	26
4.6 Προβλήματα - Προτάσεις.....	29
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΓΕΡΜΑΝΙΑ.....	30
5.1 Φυσικά και πολιτικά χαρακτηριστικά.....	30
5.2. Οργάνωση και αρμοδιότητες της κεντρικής εξουσίας και της αποκεντρωμένης διοίκησης.....	31
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ.....	33
6.1 Φυσικά και πολιτικά χαρακτηριστικά.....	33
6.2 Θεσμικό πλαίσιο προστασίας του περιβάλλοντος και διαχείρισης των υδάτινων πόρων.....	36
6.3 Οργάνωση και αρμοδιότητες της κεντρικής εξουσίας και της αποκεντρωμένης διοίκησης.....	38
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΙΤΑΛΙΑ.....	42

7.1 Φυσικά και πολιτικά χαρακτηριστικά.....	42
7.2 Θεσμικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος και διαχείρισης των υδάτινων πόρων	44
7.3 Οργάνωση και αρμοδιότητες της κεντρικής εξουσίας και της αποκεντρωμένης διοίκησης.....	45
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ΓΑΛΛΙΑ	48
8.1 Φυσικά και πολιτικά χαρακτηριστικά.....	48
8.2 Οργάνωση και αρμοδιότητες της κεντρικής εξουσίας και της αποκεντρωμένης διοίκησης.....	49
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ –ΜΕΛΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ε	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 ΣΧΟΛΙΑ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΠΛΑΙΣΙΟ.....	51
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 ΣΧΟΛΙΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ	52
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....	55

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Η Ε.Ε. από τη δημιουργία της ανέδειξε προβλήματα σε ζητήματα περιβάλλοντος. Η διαχείριση των υδάτων αποτέλεσαν και αποτελούν το βασικότερο στοιχείο της ανθρώπινης ύπαρξης αλλά και της αναπτυξιακής διαδικασίας πάντοτε με γνώμονα την διατήρηση των υφιστάμενων ισορροπιών στο φυσικό περιβάλλον.

Το νερό είναι αναπόσπαστο στοιχείο της ζωής, και τα όποια προβλήματά του ξεπερνούν τα εθνικά σύνορα επιβάλλοντας την ανάγκη θέσπισης βασικών νομικών κανόνων και οργανωτικών δομών (Φαρμάκη, 2007) .

Η Ε. Ε. ταλανίστηκε από προβλήματα υποβάθμισης των υδάτινων πόρων τα οποία ανέδειξαν την ανάγκη ύπαρξης ενός «κοινού παρονομαστή», ενός νομοθετικού κειμένου, το οποίο θα έθετε τις βάσεις για την για την προστασία: των εσωτερικών επιφανειακών, των υπογείων υδάτων, των μεταβατικών υδάτων, και των παράκτιων υδάτων (Διαδίκτυο 1).

Μερικά από τα πιο βασικά προβλήματα του νερού είναι η υπερκατανάλωσή του εξαιτίας της αύξησης του πληθυσμού, η μόλυνση από βλαβερές ουσίες, αλλά και η αλόγιστη χρήση του στην ανάπτυξη της γεωργίας και της βιομηχανίας.

Στην διεύρυνση του θέματος θα ήθελα να ευχαριστήσω τον καθηγητή εφαρμογών του ΑΤΕΙ Καλαμάτας κύριο Μουρούτογλου Χρήστο που με ενθάρρυνε και συνέβαλε καθοριστικά στην ολοκλήρωση της πτυχιακής εργασίας. Τέλος τους γονείς μου που με βοήθησαν στην συλλογή πληροφοριών για να μπορώ να ολοκληρώσω την πτυχιακή μου.

1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η διαδικασία παραγωγής κοινοτικού δικαίου χαρακτηρίζεται από μεγάλη καθυστέρηση με συνέπειες σε προβλήματα που περιλαμβάνουν τη διαχείριση των υδάτινων πόρων. Με την εφαρμογή της η Ε.Ε ήλπιζε να βοηθήσει σημαντικά σε περιβαλλοντικά θέματα. Όμως προς μεγάλη απογοήτευση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής, δεν είχε την ίδια ανταπόκριση από όλα τα κράτη –μέλη με αποτέλεσμα να πράξει ανάλογα τιμωρώντας τα κράτη –μέλη που δεν τήρησαν την εφαρμογή της

Μέσα από την παρούσα μελέτη, «τρόποι ενσωμάτωσης της οδηγίας πλαίσιο για το νερό στην Ελλάδα και στην Ε.Ε» παρουσιάζονται τα κυριότερα σημεία της οδηγίας πλαίσιο για τα νερά, οι διεργασίες που ακολουθήθηκαν μέχρι την ενσωμάτωσή της από τις χώρες της Ε.Ε. και συγκεκριμένα από την Ελλάδα, Γερμανία, Μ. Βρετανία, Ιταλία και Γαλλία.. Στα παρακάτω κεφάλαια θα δούμε αναλυτικά ποιά είναι η οδηγία πλαίσιο, πότε δημιουργήθηκε, ποιά κράτη την έφαρμοσαν και ποιά όχι και τι κυρώσεις είχε το κάθε κράτος..

2. Γενικά

Η Ευρωπαϊκή Ένωση (ΕΕ) με την οδηγία πλαίσιο για τα νερά, καθιερώνει ένα κοινοτικό πλαίσιο για την προστασία και τη διαχείριση του ύδατος. Επιπρόσθετα, η απαίτηση των πολιτών της Ευρωπαϊκής Ένωσης και των Περιβαλλοντικών Οργανώσεων για καθαρότερα νερά έπαιξε καθοριστικό ρόλο στην κινητοποίηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για προστασία των υδάτων (Διαδίκτυο 3). Ο βασικός στόχος της οδηγίας ήταν (και είναι) η αποτροπή της περαιτέρω υποβάθμισης όλων των υδάτων και η επίτευξη μιας «καλής κατάστασης» μέχρι το 2015 . Η «καλή κατάσταση», όσον αφορά τα επιφανειακά νερά θεωρείται η « καλή οικολογική »και η « καλή χημική κατάσταση » ενώ, όσον αφορά τα υπόγεια νερά, « καλή κατάσταση» θεωρείται η καλή ποσοτική και καλή χημική κατάσταση.

Σύμφωνα με την οδηγία, σε πρώτη φάση, τα κράτη μέλη έπρεπε να ταυτοποιήσουν και να αναλύσουν τα ευρωπαϊκά ύδατα, ταξινομημένα ανά υδρογραφική λεκάνη και ανά περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού. Η φάση αυτή έπρεπε να ολοκληρωθεί μέχρι τα τέλη του 2002. Στη συνέχεια πρέπει να εγκριθούν σχέδια διαχείρισης και προγράμματα μέτρων, μέχρι το 2015, προσαρμοσμένα σε κάθε υδατικό σύστημα. (Διαδίκτυο 1).

2.1 Η δημιουργία της οδηγίας

Κατά την κ. Φαρμάκη (2007): «Δεδομένων των πολυάριθμων και αυξανόμενων πιέσεων στους υδάτινους πόρους, έχει ζωτική σημασία να υπάρξουν αποτελεσματικά θεσμικά όργανα και μέτρα που θα αντιμετωπίσουν τα προβλήματα και θα βοηθήσουν στην εξασφάλιση αυτών των πόρων για τις επόμενες γενεές». Η νέα Οδηγία Πλαίσιο, μετά από μια μακρόχρονη περίοδο συζητήσεων και διαπραγματεύσεων μεταξύ των χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, τέθηκε σε ισχύ στις 22 Δεκεμβρίου του 2000.

Η διαδικασία διαμόρφωσης της οδηγίας και ειδικότερα της νομοθεσίας για την προστασία και διαχείριση των υδάτινων πόρων χαρακτηρίστηκε από μια σύγκρουση συμφερόντων των εμπλεκόμενων μελών καθώς τα ζητήματα διαχείρισης των υδάτων διαφέρουν σε επίπεδο οικολογικής ευαισθησίας, χρήσης και περιβαλλοντικής επιβάρυνσης ανά κράτος μέλος. Αυτό, σε συνδυασμό με την πολυπλοκότητα των διαδικασιών παραγωγής οδηγιών από τα όργανα της Ε.Ε., οδήγησε σε αντιπαραθέσεις μεταξύ των εμπλεκόμενων φορέων και των κρατών μελών.

Από νομικής άποψης, η πρόταση στηρίζεται στο **άρθρο 175 παρ.1 της Συνθήκης του Μάαστριχτ**. Σύμφωνα με το άρθρο αυτό: «Το Συμβούλιο αποφασίζοντας με τη διαδικασία του άρθρου 189Γ (το οποίο παραπέμπει στη διαδικασία της συνεργασίας) και μετά από διαβούλευση με την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, αποφασίζει τις δράσεις, που πρέπει να αναλάβει η Κοινότητα για την υλοποίηση των στόχων που αναφέρονται στο άρθρο 130Ρ».

Είναι χαρακτηριστικό της αντιπαραθέσης συμφερόντων που αναφέρθηκαν ανωτέρω, ότι η διαδικασία που ακολουθήθηκε για την έκδοση της παρούσας οδηγίας, ενώ αρχικά ήταν η «διαδικασία της συνεργασίας» για να παραχθεί τελικά η οδηγία, ακολουθήθηκε τελικά η «διαδικασία της συναπόφασης». (Ιωακειμίδης Π.Κ, 1995).

Στην σύνοδό υπουργών της Φρανκφούρτης (την 28^η Ιουνίου 1988) τονίζεται η ανάγκη για κατάρτιση νομοθεσίας, που να καλύπτει την οικολογική ποιότητα των υδάτων. Το Συμβούλιο ζήτησε με ψήφισμα από την Επιτροπή να υποβάλει προτάσεις για την βελτίωση της οικολογικής ποιότητας των κοινοτικών επιφανειακών υδάτων. Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, πρότεινε μια οδηγία (1994) που δεν αποτελούσε «αναμόρφωση» αλλά «επαναρίθμηση» της νομοθεσίας για τα νερά και για αυτό το λόγο απορρίφθηκε από το Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο και το Συμβούλιο το 1995. Το 1997, επανέρχεται η Ευρωπαϊκή Επιτροπή, με νέα εισήγηση για οδηγία πλαίσιο αυτή τη φορά, μετά από πρωτοβουλία της Ολλανδίας (*χώρας - προέδρου της Ε.Ε. εκείνη την περίοδο*) του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και το Ευρωπαϊκού συμβουλίου. Η πρόταση της Επιτροπής για την οδηγία αυτή εντάχθηκε στο 5^ο πρόγραμμα της Ευρωπαϊκής

Ένωσης, με σκοπό την χρηματοδότηση έργων προς την «καλή κατάσταση των υδάτων» μέχρι το 2010. Προτεραιότητα του προγράμματος ήταν (και είναι) :α) η βιομηχανία, β) η ενέργεια, γ) οι μεταφορές, δ) η γεωργία, και ε) ο τουρισμός. Πολλές δημόσιες αρχές αλλά και επιχειρήσεις του ιδιωτικού τομέα έδειξαν ενδιαφέρον για την υλοποίηση του προγράμματος, το οποίο όμως δεν συνοδεύτηκε από την ανάλογη παραγωγή έργων, με αποτέλεσμα την απώλεια ανάλογων κονδυλίων.

Συνοψίζοντας ημερολογιακά την διαδικασία παραγωγής της οδηγίας, σύμφωνα με τους Τσάλτα Γ. και Γρηγορίου Π. (1994) στον παρακάτω πίνακα παριστάνεται η χρονολογική διαδικασία από την πρώτη πρωτοβουλία μέχρι την νέα πρόταση της Επιτροπής για την Οδηγία –Πλαίσιο για τα ύδατα:

1988	1 ^η πρωτοβουλία	Υπουργική σύνοδος στην Φρανκφούρτη για την κοινοτική πολιτική των υδάτων.
1992	2 ^η πρωτοβουλία	Ευρωπαϊκό Συμβούλιο του Εδιμβούργου.
1993	3 ^η πρωτοβουλία	Ομάδα πίεσης Βρετανίας-Γαλλίας
1994	Πρώτη πρόταση	Ευρωπαϊκή Επιτροπή
1995	Πρόταση για Οδηγία πλαίσιο περί υδάτων	Ολλανδία/Ε.Κ./Συμβούλιο
1995	Απόρριψη πρώτης πρότασης	Ε.Κ/Συμβούλιο
1997	Νέα πρόταση Οδηγία πλαίσιο	Ευρωπαϊκή Επιτροπή

Η Ευρωπαϊκή Επιτροπή στο αιτιολογικό της υπόμνημα τόνισε την ανάγκη συνύπαρξης των εθνικών πρωτοβουλιών των κρατών-μελών με τις κοινοτικές δράσεις, με την προϋπόθεση την εναρμόνιση όλων των αρχών που προέβλεπε το 5^ο Πρόγραμμα δράσης για το περιβάλλον. Με αυτό τον τρόπο ωθούσε την ανάληψη πρωτοβουλιών σε εθνικό αλλά και ιδιωτικό επίπεδο.

Η πορεία που ακολούθησε μέχρι την τελική έγκριση της Οδηγίας πλαίσιο είναι μακρά. Συνοψίζοντας, θα πρέπει να σημειωθεί πως μεσολάβησαν τροποποιήσεις, γνωμοδοτήσεις από την Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, από την Επιτροπή των Περιφερειών και την Κοινοβουλευτική Επιτροπή.

Οι τροποποιήσεις περιλάμβαναν:

- Καταπολέμηση της ρύπανσης, που προκαλείται από ορισμένες επικίνδυνες ουσίες (Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή)

- Προτάσεις οι οποίες αποσκοπούσαν στην ποσοτική εκμετάλλευση των λεκανών απορροών, προκειμένου να προλαμβάνονται οι πλημμύρες και η ξηρασία (Επιτροπή των Περιφερειών)
- Η Κοινοβουλευτική Επιτροπή επιπρόσθετα στα ανωτέρω, πρότεινε συνολικά 11 τροποποιήσεις .Οι βασικές αμφιβολίες αφορούσαν την κατάργηση των οδηγιών για την αλιεία και την υδατοκαλλιέργεια (78/659/ΕΟΚ για ύδατα της αλιείας, και 79/923/ΕΟΚ για ύδατα των οστρακοειδών) (Φ.Ε.Κ. Α4/1998/261)
- Τη συμμετοχή των πολιτών και των οικονομικών φορέων στους περιβαλλοντικούς στόχους. (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο)
- Την τιμολόγηση του νερού. . (Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο)

Η WWF παρείχε σημαντική βοήθεια και συνέχισε τη δουλειά της ως βασική προτεραιότητα την εφαρμογή της οδηγίας –πλαίσιο. Σημαντικό ρόλο για την παραγωγή της οδηγίας –πλαίσιο έπαιξαν κυρίως η Επιτροπή Περιβάλλοντος, η Δημόσια Υγεία και η Προστασία των καταναλωτών. Σπουδαίο ρόλο διαδραμάτισε η Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή, που κινήθηκε με υποδείξεις για όλη την πολιτική των υδάτων.

Ο ρόλος των κρατών –μέλων είναι δύσκολος να προσδιοριστεί με ακρίβεια,τι επιρροή είχαν στις διαπραγματεύσεις και ποία η επιτυχία τους ώστε να προωθήσουν τα συμφέροντα τους. Πιο συγκεκριμένα

Η Μεγάλη Βρετανία : επικέντρωσε το ενδιαφέρον της (κατά τις διαπραγματεύσεις) κυρίως στις διατάξεις του άρθρου 3 που αφορούσε το συντονισμό των διοικητικών ρυθμίσεων σε περιοχές λεκάνης απορροής ποταμού και του άρθρου 16, που αφορούσε τις στρατηγικές κατά την ρύπανση των υδάτων.

Η Γαλλία: αν και συμμετείχε ενεργά στη διαμόρφωση όλων των άρθρων της οδηγίας και αυτή εστίασε το ενδιαφέρον της στο άρθρο 3.

Η Γερμανία: πρότεινε ουσιαστικές τροποποιήσεις για τα άρθρα 3 και 16, καθώς και για το άρθρο 8 . που αφορούσε την παρακολούθηση της κατάστασης των επιφανειακών υδάτων και των προστατευόμενων περιοχών .

Η Ιταλία : έδειξε ιδιαίτερο ενδιαφέρον για το καθορισμό των περιβαλλοντικών στόχων που προβλέπονταν στο άρθρο 4.

Η Δανία : ακολούθησε την ίδια πολιτική με την Ιταλία .

Αν και τα κράτη – μέλη της Ε.Ε κατά τις διαπραγματεύσεις ήταν συνολικά 15, δεν κατέστη δυνατό να βρεθούν στοιχεία για τις θέσεις και τις απόψεις των υπόλοιπων κρατών κατά τη διαδικασία παραγωγής οδηγίας.

Συμπερασματικά θα μπορούσε να σημειωθεί ότι κατά τη παραγωγή της οδηγίας αυτής υπήρξε έντονη διαπλοκή των μερών. Επίσης το ενδιαφέρον της πλειονότητας των κρατών-μελών, σχετικά με τις διατάξεις του άρθρου 3, φανερώνει ότι το πιο καίριο αλλά και καινοτόμο σημείο της νέας οδηγίας ήταν ο προσδιορισμός και τα σχέδια διαχείρισης των λεκανών απορροής των ποταμών.

Έπειτα από σχεδόν μια δεκαετία διαβουλεύσεων και διαπραγματεύσεων η τελική έκδοση της οδηγίας εγκρίθηκε από την Κοινή Επιτροπή του Συμβουλίου, του Κοινοβουλίου και της Επιτροπής υπό την αρχή της συναπόφασης την 30^η Ιουνίου του 2000 και δημοσιεύτηκε στην Επίσημη Εφημερίδα των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων την 22^η Δεκεμβρίου του 2000.

2.2 Παρουσίαση των κυρίων σημείων της οδηγίας πλαίσιο (2000/60/ΕΚ) για τα νερά.

Σκοπός της Οδηγίας Πλαίσιο για τα Ύδατα, όπως περιγράφεται και στο Άρθρο 1, είναι η θέσπιση ενός νομοθετικού πλαισίου για την προστασία των εσωτερικών, επιφανειακών, των μεταβατικών, των παράκτιων και των υπόγειων υδάτων, το οποίο:

α) να αποτρέπει την περαιτέρω επιδείνωση, να προστατεύει και να βελτιώνει την κατάσταση των υδάτινων οικοσυστημάτων, καθώς και των άμεσα εξαρτώμενων από αυτά χερσαίων οικοσυστημάτων και υγροτόπων, σε ό,τι αφορά τις ανάγκες τους σε νερό,

β) να προωθεί τη βιώσιμη χρήση του νερού, βάσει μακροπρόθεσμης προστασίας των διαθέσιμων υδάτινων πόρων,

γ) να αποσκοπεί στην ενίσχυση της προστασίας και τη βελτίωση του υδάτινου περιβάλλοντος, μεταξύ άλλων με ειδικά μέτρα για την προοδευτική μείωση των απορρίψεων, εκπομπών και διαρροών ουσιών προτεραιότητας και με την παύση ή τη σταδιακή εξάλειψη των απορρίψεων, εκπομπών και διαρροών των επικίνδυνων ουσιών προτεραιότητας,

δ) να διασφαλίζει την προοδευτική μείωση της ρύπανσης των υπογείων υδάτων και να αποτρέπει την περαιτέρω μόλυνσή τους και, τέλος,

ε) να συμβάλλει στον μετριασμό των επιπτώσεων από πλημμύρες και ξηρασίες.

Για να γίνει κατανοητός ο ρόλος της οδηγίας πλαίσιο, ακολουθούν ορισμένες υποχρεώσεις που απορρέαν για τα κράτη μέλη σε αντιστοιχία με τα σημαντικότερα άρθρα της. Τα κράτη μέλη θα έπρεπε:

- Να προσδιορίσουν τις επιμέρους λεκάνες απορροής ποταμού στο εθνικό τους έδαφος, να τις υπαγάγουν σε επιμέρους περιοχές λεκάνης απορροής ποταμού και να προσδιορίσουν την κατάλληλη αρμόδια αρχή, για την εφαρμογή των κανόνων της οδηγίας, μέχρι το 2003(**άρθρα 3 και 24**)
- Να πραγματοποιήσουν για κάθε λεκάνη απορροής ανάλυση των χαρακτηριστικών της, επισκόπηση των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων στην κατάσταση των επιφανειακών και υπογείων υδάτων και οικονομική ανάλυση της χρήσης ύδατος, μέχρι το 2004 (**άρθρα 5 και 6**)
- Να ταξινομήσουν, μαζί με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, την κατάσταση ενός συστήματος επιφανειακών υδάτων, *με κριτήριο την καλή οικολογική κατάσταση* (**άρθρο 2**)

- Να εξασφαλίσουν την κατάρτιση προγραμμάτων για την παρακολούθηση της κατάστασης των επιφανειακών και υπογείων υδάτων και των προστατευμένων περιοχών μέχρι το 2006

- Να ελέγξουν και να αναλύσουν τα χαρακτηριστικά κάθε λεκάνης απορροής, ώστε να εφαρμόσουν ένα πρόγραμμα μέτρων για την επίτευξη των στόχων της οδηγίας μέχρι το 2009 (**άρθρο 11**)

- Να καταρτίσουν ένα σχέδιο διαχείρισης λεκάνης απορροής ποταμού για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού που βρίσκεται εξ ολοκλήρου στο έδαφος τους (**άρθρο 13**)

- Να εφαρμόσουν πολιτικές τιμολόγησης και να ενθαρρύνουν τη βιώσιμη διαχείριση των υδάτων μέχρι το 2010 (**άρθρο 9**)

- Να θέσουν σε εφαρμογή τα προγράμματα μέτρων μέχρι το 2012(**άρθρο11**)

Τέλος, **θα πρέπει** να εφαρμόσουν τα μετρά και να πετύχουν τους στόχους της οδηγίας μέχρι το 2015 (**άρθρο 4**) (Διαδίκτυο 4)

Η Οδηγία λοιπόν καθιερώνει ως μοντέλο διαχείρισης των υδατικών πόρων, την ολοκληρωμένη διαχείριση σε *επίπεδο λεκάνης απορροής ποταμού*. Για κάθε περιοχή λεκάνης απορροής ποταμού καθορίζεται μια σειρά από απαραίτητες ενέργειες που θα πρέπει να υλοποιηθούν εντός των καθορισμένων προθεσμιών, ώστε να επιτευχθεί ο βασικός στόχος της οδηγίας. Με την οδηγία πλαίσιο, προστατεύονται όλα τα ύδατα-ποταμούς,λίμνες,παράκτια και υπόγεια . Ιδιαίτερα στις περιπτώσεις υδάτων που υπερβαίνουν τα σύνορα ενός κράτους, απαιτεί διασυνοριακή συνεργασία μεταξύ χωρών και όλων των εμπλεκόμενων μερών. Επιπλέον, εξασφαλίζει ενεργό συμμετοχή όλων των φορέων, συμπεριλαμβανομένων των μη κυβερνητικών οργανισμών και των τοπικών αρχών, στις δραστηριότητες της διαχείρισης των υδάτων. Σε περιβαλλοντικό επίπεδο, εξασφαλίζει τη μείωση και έλεγχο της ρύπανσης από όλες τις πηγές, όπως η γεωργία, η βιομηχανική δραστηριότητα, οι αστικές περιοχές κτλ,μ απαιτώντας πολιτικές τιμολόγησης του νερού και εξασφαλίζοντας το «ο ρυπαίνων πληρώνει».

2.3 Οι σημαντικότερες προθεσμίες της Οδηγίας .

Σύμφωνα με τους Δ. Βοϊβόντα, και Δ. Ασημακόπουλο, (2002) (Διαδίκτυο 2), στη λίστα που ακολουθεί, παρουσιάζονται τα έτη και οι εργασίες που έπρεπε ή πρέπει να έχουν ολοκληρωθεί μέχρι το 2015:

- 2004: Οικονομική ανάλυση χρήσεων νερού, εκτίμηση υφιστάμενης ανάκτησης κόστους.
- 2006: Πιθανές αποκλίσεις από τους στόχους, Εκτίμηση κόστους απαιτούμενων μέτρων για περιορισμό αποκλίσεων.
- 2007 Προσδιορισμός επιπτώσεων στην ανάκτηση κόστους υπηρεσιών.
- 2008 Προσδιορισμός μέτρων και κόστους εφαρμογής, Ανάλυση οικονομικής αποδοτικότητας μέτρων,
- Παρουσίαση σχεδίων διαχείρισης λεκανών απορροής.
- 2009 Πρόγραμμα μέτρων για κάθε λεκάνη απορροής και κόστος, Δημοσίευση σχεδίων διαχείρισης.
- 2010 Πολιτικές τιμολόγησης του νερού, Κατάλληλη συμβολή χρήσεων στην ανάκτηση κόστους.
- 2012 Εφαρμογή των μέτρων.
- 2013 Επανεξέταση επιπτώσεων.
- 2015 Επίτευξη καλής ποιότητας νερών.

Από τα ανωτέρω διαφαίνεται το αυστηρό του χρονοδιαγράμματος για την επίτευξη των στόχων. Σε συγκεκριμένα υδατικά συστήματα εφόσον πληρούνται ορισμένες προϋποθέσεις, η Οδηγία προβλέπει παράταση της προθεσμίας αυτής ή και επιδίωξη περιβαλλοντικών στόχων λιγότερο αυστηρών από αυτούς που απαιτούνται κανονικά, δεν έχει εφαρμογή στην έγκριση μέτρου που έχει δυσμενείς επιπτώσεις στην κατάσταση των υδάτων (Διαδίκτυα 5 και 6).

Για παράδειγμα, η Ιρλανδία θεωρείται παράδειγμα προς μίμηση ως προς την επίτευξη των στόχων χωρίς όμως την ανάλογη διοικητική υποδομή. Αντιθέτως, η Γερμανία (όπως θα αναπτυχθεί και παρακάτω) έχει αναπτύξει τις διοικητικές της δομές με υστέρηση στην εφαρμογή της οδηγίας Σύμφωνα με τη WWF, το 2015, στη συνάντηση των μελών της Ε.Ε. θα πραγματοποιηθεί απολογισμός της εφαρμογής της οδηγίας πλαίσιο,

2.4 Η εφαρμογή της Οδηγίας πλαίσιο

Η εφαρμογή της Οδηγίας από τα κράτη μέλη αναπτύσσεται διεξοδικά στα επόμενα κεφάλαια της παρούσας. Εδώ γίνεται μια απόπειρα περιγραφής των κυρίων σημείων τριβών, των οργάνων που απαιτήθηκαν για τον συντονισμό και έλεγχο της εφαρμογής της.

Η Οδηγία πλαίσιο, για να εφαρμοστεί όπως αναφέρθηκε και προηγουμένως, χαρακτηρίζεται από:

- Ιδιαίτερα αυστηρό και απαιτητικό χρονοδιάγραμμα.
- Πολυπλοκότητα ή και ασάφεια των διατάξεών της, οι οποίες απαιτούν περαιτέρω εξηγήσεις και επεξεργασία προκειμένου να μετατραπούν από γενικές αρχές σε συγκεκριμένες και εφαρμόσιμες οδηγίες.
- Προβλήματα υποδομής και το ανεπαρκές υφιστάμενο επιστημονικό υπόβαθρο.

Σύμφωνα με την Φαρμάκη (2007) στην Ε.Ε δεν υπάρχει κάποιος κεντρικός άξονας που να σχεδιάζει την ατζέντα της διαδικασίας και να συντονίζει εξ ολοκλήρου τις διαπραγματεύσεις. Η διαδικασία από την δημιουργία της νομοθετικής πρότασης μέχρι την υλοποίησή της, είναι περίπλοκη και περιλαμβάνει τη συνεχή συνεργασία διαφορετικών επιπέδων κυβερνητικών και μη κυβερνητικών παραγόντων.

Σε συνάντηση των Διευθυντών Υδάτων στη Σουηδία το Μάιο του 2001, αποφασίστηκε από κοινού από τα κράτη μέλη και την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, η διαμόρφωση **μιας κοινής στρατηγικής για την εφαρμογή της Οδηγίας**. Ο κύριος σκοπός της στρατηγικής ήταν η διευκρίνηση *καίριων ερωτημάτων* και διαμόρφωση *κοινών μεθοδολογικών προσεγγίσεων*, η από κοινού αντιμετώπιση *ζητημάτων* και η *ανταλλαγή πληροφοριών και εμπειριών*. (Διαδίκτυο3). Αν και το στρατηγικό έγγραφο για την εφαρμογή της οδηγίας 2000/60/ΕΚ, προβλέπει τη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων μερών, η συμμετοχή αυτή πραγματοποιείται με τη μορφή ανεπίσημων συναντήσεων και διαβουλεύσεων. Η εφαρμογή της οδηγίας ανήκει αποκλειστικά στην αρμοδιότητα των κρατών –μελών. Οι λόγοι που ώθησαν τα κράτη-μέλη στη δημιουργία μιας κοινής στρατηγικής εφαρμογής της οδηγίας ήταν:

- Το μακρόχρονο και απαιτητικό χρονοδιάγραμμα εφαρμογής των επιμέρους διατάξεων της οδηγίας.
- Η πολυπλοκότητα των επιμέρους διατάξεων .
- Η ποικιλομορφία των πιθανών λύσεων σε τεχνικά, επιστημονικά και πρακτικά προβλήματα.

- Ο μεγάλος αριθμός ουσιαστικών ρυθμίσεων που περιλαμβάνονταν στα παραρτήματα.
- Ο αυστηρότερος περιορισμός του ανθρωπίνου δυναμικού και των διαθέσιμων οικονομικών πόρων στην εφαρμογή της οδηγίας.

Προκειμένου όμως να αντιμετωπίσουν όλα αυτά τα προβλήματα και τις δυσκολίες, τα κράτη-μέλη αποφάσισαν να ακολουθήσουν μια κοινή προσέγγιση, ώστε να περιορίσουν τους κινδύνους, ως προς την εφαρμογή της οδηγίας μέσα στις προβλεπόμενες προθεσμίες. Κύριος στόχος ήταν η επίτευξη της εφαρμογής της οδηγίας με συνοχή και εναρμόνιση στα κράτη – μέλη της Ε.Ε.

Οι βασικές δραστηριότητες και τα σημεία κλειδιά για την υλοποίηση του σχεδίου της κοινής στρατηγικής είναι :

1. Ανταλλαγή πληροφοριών,
2. Ανάπτυξη καθοδήγησης για τεχνικά θέματα,
3. Διαχείριση πληροφοριών
4. Εφαρμογή, δοκιμή και εκτίμηση.

Η οδηγία έδινε και δίνει κατεύθυντήριες γραμμές για τα βασικά στοιχεία που έπρεπε να προσέχθούν για την υλοποίησή της. Στα πλαίσια της διαδικασίας της συναπόφασης και πάντα με γνώμονα τις αναφερθείσες δραστηριότητες:

- Ανταλλάσσονται πληροφορίες μεταξύ των κρατών – μελών και της Ευρωπαϊκής Επιτροπής.
- Συμμετέχει και ενημερώνεται το «κοινό» σχετικά με τα σημεία κλειδιά της οδηγίας και τη διαδικασία εφαρμογής.
- Επιτυγχάνεται συνοχή μεταξύ των μετοχών (stakeholders), των ΜΚΟ και της κοινωνίας των πολιτών στην εφαρμογή της οδηγίας.
- Συγκροτούνται ομάδες εργασίας για την υλοποίηση ανεπισήμων εγγραφών καθοδήγησης για την εφαρμογή της.
- Δημιουργούνται δομές υποδομής στα κράτη μέλη για την αποτελεσματική εφαρμογή της οδηγίας .
- Σχεδιάζονται ολοκληρωμένα σχέδια διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμών – η ανάπτυξη συνεργασίας με τις υποψήφιες προς προσχώρηση χώρες και η μελέτη της πιθανότητας εμπλοκής τους κατά την εφαρμογή της οδηγίας (ιδίως για τη διαχείριση διεθνών διασυνοριακών λεκανών απορροής ποταμού της Κοινότητας.

Προς αυτή δε την κατεύθυνση, για την εφαρμογή της απόφασης αυτής συγκροτηθήκαν *11 ομάδες εργασίας* με στόχο την ανάπτυξη, μέχρι το τέλος του 2002, διευκρινιστικών και καθοδηγητικών κειμένων (μη δεσμευτικών), για μια σειρά από καθοριστικά θέματα της

Οδηγίας. Ο συντονισμός και οι κατευθύνσεις των 11 ομάδων εργασίας πραγματοποιείται από μια ομάδα εργασίας. Παράλληλα, η Ευρωπαϊκή Ένωση υποστηρίζει τις ομάδες αυτές, με τη δημιουργία ενός ηλεκτρονικού φόρουμ με την ονομασία CIRCA. Μέχρι το Νοέμβριο του 2002, 700 περίπου άτομα ήταν μέλη του CIRCA.

Οι περισσότερες από τις ομάδες εργασίας έχουν ολοκληρώσει τις εργασίες τους και τα τελικά καθοδηγητικά κείμενα που προέκυψαν είναι διαθέσιμα στην διεύθυνση του CIRCA. Η *ετοιμασία των καθοδηγητικών αυτών κειμένων* αποτελούσε **την πρώτη φάση** της κοινής στρατηγικής. Για την περίοδο 2003-04 η προσπάθεια είχε επικεντρωθεί στην *δομική των καθοδηγητών κειμένων σε 15 πιλοτικές λεκάνες απορροής ποταμού* και στην *ετοιμασία καθοδηγητικών κειμένων για μια σειρά από νέα ή εκκρεμή θέματα*. Για την περίοδο 2004-2005 η προσπάθεια επικεντρώθηκε στην ετοιμασία της διαχείρισης λεκανών απορροής ποταμού. Υποχρέωση των κρατών μελών είναι η ενημέρωση των ομάδων εργασίας για τυχόν προβλήματα υλοποίησης ή λανθασμένα αποτελέσματα. Για τη βελτίωση της στρατηγικής υλοποίησης.

Η διαδικασία παραγωγής του κοινοτικού δικαίου - όπως θα αναπτυχθεί στη συνέχεια - διαφέρει σημαντικά από την αντίστοιχη διαδικασία που ακολουθείται στα κράτη-μέλη.

Με την ενσωμάτωση της νέας πολιτικής της Ε.Ε, όπως αυτή διαμορφώθηκε με την οδηγία πλαίσιο 2000/60/ΕΚ, διαπιστώνεται επίσης μεταβίβαση αρμοδιοτήτων διαχείρισης των υδατινών πόρων από την κεντρική εξουσία σε περιφερειακά όργανα, σε επίπεδο λεκάνης απορροής και μεγαλύτερη συμμετοχή όλων των ενδιαφερομένων μερών στη διαδικασία διαχείρισης. Γενικότερα υπάρχει μια τάση περιφερειοποίησης και ενίσχυσης του ρόλου των περιφερειών στα πλαίσια της ευρωπαϊκής ολοκλήρωσης για τη διαχείριση των υδατινών πόρων.

Η σχέση κεντρικής εξουσίας και τοπικής αυτοδιοίκησης, έτσι όπως διαμορφώνεται σε 15 κράτη - μέλη, χαρακτηρίζεται από τις εξής βασικές αρχές :

- τη « διοικητική αποκέντρωση», που συνιστάται στην εκχώρηση αρμοδιοτήτων για το σχεδιασμό και τη διαχείριση των υδατινών πόρων σε περισσότερους φορείς – περιφερειακές διοικήσεις και τοπικές αρχές
- την « υδρολογική διαχείριση », που συνιστάται σε οριοθέτηση λεκανών απορροής και στην οργάνωση και σχεδιασμό της διαχείρισής τους με βάση αυτές τις λεκάνες μέσω της δημιουργίας ειδικών φορέων

Από την συγκριτική αντιπαράθεση των οργανωτικών δομών προκύπτει ότι αυτές επηρεάζονται σε μεγάλο βαθμό από τη μορφολογία του εδάφους και τα ειδικότερα χαρακτηριστικά των υδατινών πόρων (ποταμιά, λίμνες, υπόγεια ρεύματα) .Σε γενικές

γραμμές διαπιστώνεται ότι τα 15 κράτη –μέλη της Ε.Ε (εκτός της Ελλάδος) διαθέτουν ανεπτυγμένες οργανωτικές δομές για τη προστασία του περιβάλλοντος.

Παρακάτω βλέπουμε χώρες με τις αρτιότερες οργανωτικές δομές, συμφωνά με τα στοιχεία που είχαν συγκεντρωθεί μέχρι το 2005 από:

A) Τα ενιαία κράτη - μέλη

Γαλλία : ο σχεδιασμός και ο συντονισμός της κρατικής πολιτικής για τη διαχείριση και προστασία των υδατινών πόρων αλλά και η νομοθετική αρμοδιότητα ανήκουν στο τμήμα « ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ» του Υπουργείου Περιβάλλοντος. Η Γαλλία εφαρμόζει από το 1964 το μοντέλο υδατικής διαχείρισης ανά γεωγραφικό διαμέρισμα και έχει επιτροπές διαχείρισης ανά λεκάνης απορροής .

Σε επίπεδο τοπικής αυτοδιοίκησης βασικό εργαλείο για το σχεδιασμό της διαχείρισης των υδάτων είναι τα « **σχεδία δράσης για την ανάπτυξη και διαχείριση των υδάτων**», τα οποία διαμορφώνονται με τη συνεργασία όλων των ενδιαφερομένων φορέων(κεντρική εξουσία, τοπικές αρχές, εταιρία ιδιωτικού τομέα και περιβαλλοντικών οργανώσεων)

Ιταλία : στην Ιταλία το υπουργείο περιβάλλοντος, αποτελεί το πρωταρχικό θεσμικό όργανο στη διαχείριση των υδατινών πόρων, το οποίο συντονίζει και σχεδιάζει την πολιτική διαχείρισης την οποία υλοποιούν οι περιφέρειες σε περιφερειακό επίπεδο .

Δανία: το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Ενεργείας της Δανίας έχει κυρίως συντονιστικό ρόλο και οι αρμοδιότητες διαχείρισης υπογείων και επιφανειακών υδάτων ανήκουν στις επαρχίες

Και Β) Από τα ομοσπονδιακά κράτη – μέλη

Γερμανία: στη γερμανία, το ομοσπονδιακό Υπουργείο περιβάλλοντος, Διατήρησης της Φύσης και Πυρηνικής ασφαλείας εκτός από το σχεδιασμό της διαχείρισης των υδατινών πόρων σε εθνικό επίπεδο είναι αρμόδιο και για τη διασυννοριακή συνεργασία στον τομέα των υδάτων.

Μεγάλη Βρετανία : στην Αγγλία –Ουαλία ευρύ φάσμα αρμοδιοτήτων σε θέματα προστασίας του περιβάλλοντος και ειδικότερα για τη διαχείριση των υδατινών πόρων έχει ανατεθεί στην Περιβαλλοντική Αρχή (Environment Agency), η οποία έχει θέση υπεύθυνο το Υπουργείο Περιβάλλοντος και αποτελεί αυτόνομο νομικό πρόσωπο. Η αρχή αυτή είναι μοναδική οργανωτική δομή στο πλαίσιο των κρατών-μελών της Ε.Ε.

2.5 Η συμβολή των Μ.Κ.Ο. στην υλοποίηση της οδηγίας πλαίσιο

Οι μη κυβερνητικές οργανώσεις που δραστηριοποιούνται στο πεδίο του περιβάλλοντος, έχουν ένα ξεκάθαρο χαρακτήρα, ως προς τους οικολογικούς τους στόχους αλλά ταυτόχρονα ενδιαφέρονται και για την οικονομική τους ευμάρεια. Έτσι, παρά το γεγονός ότι όπως αναπτύσσεται στη συνέχεια συμβάλλουν στην υλοποίηση της οδηγίας, πρέπει να αντιμετωπίζονται με τον ανάλογο σκεπτικισμό όσον αφορά το σύνολο των κινήτρων τους. (Διαδίκτυο 6)

Σημαντική βοήθεια στα κράτη - μέλη της Ε.Ε, για το σχεδιασμό των λεκανών απορροής ποταμών και την εφαρμογή της οδηγίας, παρέχει η μη κυβερνητική οργάνωση (WWF). Η WWF εφαρμόζει ένα πρόγραμμα από το 1998, που ονομάζεται (European Freshwater Programme), στα πλαίσια του οποίου έχει ως στόχο την επίτευξη της καλής κατάστασης των υδάτων σε όλες τις χώρες της Ε.Ε και την παροχή βοήθειας σε σχεδιασμό και τη διαχείριση των λεκανών. Οι τρεις βασικές δραστηριότητες του προγράμματος αυτού είναι

- τρία σεμινάρια σχετικά με την εφαρμογή,
- το ευρετήριο των υδάτων και των υγροτόπων και
- οι σχετικές μελέτες για τα πλεονεκτήματα και τις αδυναμίες των υδάτων και των υγροτόπων (WATER AND WETLAND) και το πρόγραμμα (Wise Use of Floodplains) .

Για την υλοποίηση της ερευνάς η WWF απέστειλε ερωτηματολόγιο σε όλα τα κράτη – μέλη, (2000-2001) με στόχο να ελέγξει ποσό έγκυρα ξεκίνησαν τα κράτη την εφαρμογή της οδηγίας, με βάση όσα προέβλεπε το άρθρο 14. Τα αποτελέσματα της ερευνάς ήταν *ικανοποιητικά σύμφωνα με την ίδια την οργάνωση* και δημοσιεύτηκαν τον Ιούνιο του 2003 σε όλα τα κράτη.

Τον Ιανουάριο του 2004 το European Environmental Bureau (EEB) συμφωνά με απόφαση του Συμβουλίου της Ε.Ε εστάλη εκ νέου *το ίδιο ερωτηματολόγιο* στα κράτη –μέλη (εκτός Λουξεμβούργου και Φιλανδίας) όπου διαπιστωθήκαν τέσσερα σημεία κλειδιά:

- Οι ΜΚΟ είχαν μεγάλες προσδοκίες, **κυρίως οικονομικές**, για τα αποτελέσματα που θα προέκυπταν από την εφαρμογή της οδηγίας πλαίσιο.
- Η ποιότητα της ενσωμάτωσης και της εφαρμογής της οδηγίας ήταν **χαμηλή** με κάποια σχετική βελτίωση της συμμετοχής του κοινού κατά το 2004.
- Οι περιβαλλοντικοί ΜΚΟ **δεν είχαν ικανοποιητική συμμετοχή** στην εφαρμογή της οδηγίας.
- Οι κυβερνήσεις και οι αρχές διαχείρισης των υδάτων **έδειχναν απροθυμία** ως προς την εμπλοκή των ΜΚΟ στο τεχνικό κομμάτι της δουλειάς και απροθυμία στο να

ακολουθήσουν **διαφανείς διαδικασίες**. Ενδεικτικά, το ερωτηματολόγιο που εστάλλει στα πλαίσια της έρευνας της WWF, την οποία είχε αναλάβει απευθείας από το Συμβούλιο της Ευρώπης (εθελοντικά) ήταν **αμοιβόμενο** χωρίς αυτό να είναι γνωστό.

Για τον έλεγχο της εξέλιξης υλοποίησης της οδηγίας πλαίσιο, τον Ιούνιο του 2012 θα επαναληφθεί η ερευνά για να διαπιστωθεί εάν εξακολουθούν να υπάρχουν αδύναμα σημεία ή διορθώθηκαν με τα μετρά που εφαρμόστηκαν.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Η Στάση των Κρατών –Μελών απέναντι στην Οδηγία -Πλαίσιο

Κάθε κράτος μέλος, έχει διαφορετικό τρόπο συντονισμού, για τις θέσεις που θα πάρει απέναντι στην οδηγία –πλαίσιο. Επιπλέον η ανάθεση του συντονισμού σε κάποιο αρμόδιο Υπουργείο μπορεί να καθορίσει το αποτέλεσμα της οδηγίας. Υπάρχουν αρκετοί λόγοι που μπορεί να επηρεάσουν την εφαρμογή της οδηγίας, όπως: κοινωνικοί, οικονομικοί και πολιτικοί.Ο πιο σημαντικός παράγοντας που καθόρισε ή και καθορίζει την στάση τους απέναντι στην οδηγία είναι η κουλτούρα και η πολιτική τους δομή.

Για παράδειγμα, όταν η Πορτογαλία και η Ισπανία έγιναν μέλη της Ε.Ε το 1986 δεν είχαν αρμόδιο Υπουργείο Περιβάλλοντος ούτε εμπειρία στην περιβαλλοντική διοίκηση, η **νομοθεσία της Ε.Ε αποτέλεσε τη βάση** για τον έλεγχο της ρύπανσης στις χώρες αυτές. (Φαρμάκη 2007) Τα κράτη μέλη μπορούν να διακριθούν σε τρεις κατηγορίες αναφορικά με τη στάση τους απέναντι σε διάφορα περιβαλλοντικά ζητήματα και εν γένει σε ζητήματα υδάτινων πόρων.

Στην πρώτη κατηγορία, ανήκουν τα ομοσπονδιακά κράτη, όπου υπάρχει η δυνατότητα άμεσης ανταπόκρισης στα περιβαλλοντικά προβλήματα, προσαρμογής στη πολιτική και τη νομοθεσία τους ανάλογα με τις τοπικές ανάγκες, ενώ ταυτόχρονα παρέχουν στις περιβαλλοντικές οργανώσεις πιο άμεση πρόσβαση σε διαφορετικά επίπεδα πολιτικής. Ωστόσο σε αντίθεση με τα ενιαία κράτη δεν μπορούν να συντονίσουν αποτελεσματικά τα διαφορετικά κέντρα λήψης αποφάσεων και διαμόρφωσης της πολιτικής τους και να εντάξουν όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη στις επίσημες διαπραγματεύσεις.

Χαρακτηριστικό παράδειγμα ομοσπονδιακού κράτους είναι η Γερμανία, όπου το πολιτικό σύστημα και ο τρόπος διαμόρφωσης των περιβαλλοντικών αποφάσεων του διαφέρει σημαντικά από τα υπόλοιπα κράτη μέλη της Ε.Ε. Ο ομοσπονδιακός χαρακτήρας διαφαίνεται από τον τρόπο κατανομής της νομοθετικής αρμοδιότητας ανάμεσα στην ομοσπονδιακή κυβέρνηση και τα Lander, (τα κρατίδια της Γερμανίας) στην ανάμειξη των τελευταίων στη

νομοθετική διαδικασία της ομοσπονδιακής κυβέρνησης και στην επιβολή του ομοσπονδιακού νομού. Το Σύνταγμα παραχωρεί την βασική αρμοδιότητα σε περιβαλλοντικά θέματα στα Lander αποδυναμώνοντας την κεντρική διοίκηση και επομένως ο κεντρικός άξονας στη διαδικασία λήψης αποφάσεων είναι οι διαβουλεύσεις ανάμεσα στα συναρμόδια Υπουργεία στη Βόννη και στα γερμανικά Lander. (Φαρμάκη, 2007) Αυτό έχει ως αποτέλεσμα την ανάλωση των προσπαθειών στην διοικητική επίλυση των ζητημάτων της οδηγίας πλαίσιο, καθυστερώντας χαρακτηριστικά στην υλοποίηση έργων που αφορούσαν στην εξυγίανση των υδάτων.

Στην ίδια κατηγορία, κατατάσσεται το Ηνωμένο Βασίλειο είναι ένα κλασσικό ενιαίο κράτος, με ιδιαίτερα χαρακτηριστικά στο διοικητικό του σύστημα, το οποίο διακρίνεται από αποτελεσματικότητα, συνέπεια και έντονα συγκεντρωτικό χαρακτήρα, με αποτέλεσμα η επιρροή που ασκεί στη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής πολιτικής να είναι πολύ σημαντική. Η Βρετανία αντιμετώπισε με αρνητική διάθεση σε σχέση με τις άλλες βιομηχανικές χώρες την περιβαλλοντική πολιτική της Ε.Ε γιατί θεωρούσε ότι η δική της πολιτική ήταν πολύ καλύτερη, πιο αποτελεσματική και ότι φάνηκε στα κράτη πρωτοπόρος σε θέματα περιβάλλοντος. Επιπλέον δεν ήταν ποτέ στα κεντρικά θέματα της πολιτικής ατζέντας της (Φαρμάκη, 2007).

Σε ξεχωριστή κατηγορία, κατατάσσονται η Γαλλία, το Βέλγιο και η Ιταλία οι οποίες χαρακτηρίζονται ως κράτη τα οποία ακολουθούν μια ουδέτερη στάση, καθώς τα άλλα κράτη επιλεγούν περισσότερο ουσιαστικό και ενεργό ρόλο στην προώθηση αλλαγών της περιβαλλοντικής πολιτικής.

Στην τελευταία λοιπόν κατηγορία είναι τα κράτη που δείχνουν απροθυμία στη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής πολιτικής σε επίπεδο Ε.Ε ή είναι αντίθετα στο αυστηρότερο νομοθετικό πλαίσιο, αφού αν δεν υπήρχε η Ε.Ε θα διέθεταν μονό τη βασική νομοθεσία για την προστασία του περιβάλλοντος. Τη στάση αυτή ακολουθούν οι φτωχότερες χώρες Ελλάδα, Ισπανία, Πορτογαλία και Ιρλανδία.

Η αντίθεση μιας χώρας σε μια οδηγία για την προστασία του περιβάλλοντος δε σημαίνει απαραίτητα ότι η χώρα αυτή κατατάσσεται στην τρίτη κατηγορία, αφού μπορεί απλά να επιθυμεί αυστηρότερα περιβαλλοντικά πρότυπα από αυτά που περιέχει το σχέδιο της οδηγίας. Υπάρχουν πολλοί λόγοι για τους οποίους ένα κράτος μέλος δεν επιθυμεί να ληφθούν μέτρα για μια συγκεκριμένη πρόταση για την προστασία του περιβάλλοντος όπως:

- Το οικονομικό κόστος προσαρμογής της εθνικής νομοθεσίας
- Οι τεχνικοί περιορισμοί ή αλλά εμπόδια, που προκύπτουν από τη διοικητική πολυπλοκότητα

- Το στενό χρονοδιάγραμμα ενσωμάτωσης
- Τα αυστηρά επιτρεπόμενα όρια μόλυνσης
- Η έλλειψη εξαιρέσεων για χώρες με οικονομικά προβλήματα.

Η κατάταξη αυτή των κρατών μελών της Ε.Ε, ανάλογα με το ρολό που διαδραματίζουν στη διαμόρφωση της περιβαλλοντικής πολιτικής θα πρέπει ωστόσο να αντιμετωπιστεί με σκεπτικισμό και ιδιαίτερη προσοχή.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4 ΕΛΛΑΔΑ

4.1 Φυσικά χαρακτηριστικά

Η Ελλάδα είναι μια μικρή σε έκταση χώρα, περίπου 131,94 τ.χλμ εκ των οποίων τα 130,00 τ.χλμ είναι εδάφη και τα 1,140 τ.χλμ είναι ύδατα. Συνορεύει στα βόρεια με την Πρώην Γιουγκοσλαβική Δημοκρατία, την Βουλγαρία και την Αλβανία, στα ανατολικά με την Τουρκία και βρέχεται δυτικά από το Ιόνιο πέλαγος και νότια από την Μεσόγειο θάλασσα.

Το κλίμα της χώρας παρουσιάζει όλα τα χαρακτηριστικά του μεσογειακού κλίματος και διακρίνεται σε τέσσερις κλιματικές περιοχές:

- Την ορεινή με χαμηλές θερμοκρασίες, χιονοπτώσεις, νεφώσεις και ισχυρούς ανέμους.
- Τη βόρεια Ελλάδα με περιορισμένη καλοκαιρινή ξηρασία, δριμύ χειμώνα και βροχερό καλοκαίρι.
- Το Ιόνιο με ήπιο χειμώνα άφθονες βροχοπτώσεις, και μεγάλη ηλιοφάνεια.
- Το Αιγαίο με μεγάλη ένταση ανεμών, με μεγάλη ηλιοφάνεια και υγρασία.

Η Ελλάδα δεν έχει επιφανειακά ποτάμια στο εσωτερικό της, και τα μεγαλύτερα από αυτά είναι διασυνοριακά. (Αλιάκμονας, Αχελώος, Πηνειός, Στρυμόνας και άλλοι.) Σε πολλούς ποταμούς έχουν κατασκευαστεί φράγματα και ταμιευτήρες για την άρδευση και την παραγωγή ενέργειας.

Οι φυσικές λίμνες της χώρας βρίσκονται κυρίως στην δυτική Ελλάδα, στην Αιτωλοακαρνανία, στην Ήπειρο και στην Μακεδονία. Παράλληλα κάποιες άλλες αποξηραθήκανε με στόχο την γεωργική εκμετάλλευση των περιοχών, όπως η Κωπαίδα, η Αγουλινίτσα.

Η έντονη γεωμορφολογία της χώρας, η εξάρτηση της βόρειας Ελλάδας από τα ποταμιά που πηγάζουν από γειτονικές χώρες, η μεγάλη ξηροθερμική περίοδος που επικρατεί λόγω του μεσογειακού κλίματος, ο μεγάλος αριθμός των νησιών που συνήθως στερούνται ή έχουν

ελάχιστο πόσιμο νερό και η άνιση κατανομή των υδάτων επηρεάζει τον τρόπο ζωής. Η σύγκριση της προσφοράς και της τήρησης των υδάτων στη χώρα μας θα μπορούσε να οδηγήσει στο ασφαλές συμπέρασμα ότι η Ελλάδα δεν αντιμετωπίζει ακόμη προβλήματα λειψυδρίας. Στην Ελλάδα υπάρχει πολύ μικρός αριθμός φραγμάτων συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες της Ε.Ε. (Βαρδατσίκας, 2007)

4.2 Οι συνταγματικές διατάξεις για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων και η προστασία του περιβάλλοντος.

Είναι ιστορικά διαπιστωμένο ότι η ανάγκη εξεύρεσης τροπών για τη συγκέντρωση και τη διανομή του νερού στις αρχαίες κοινωνίες της Ελλάδος και αργότερα, μέχρι το τέλος της τουρκοκρατίας, αλλά μέχρι και την ίδρυση του ελληνικού κράτους, αποτελούσε ένα βασικό πρόβλημα. Οι ανάγκες των κατοίκων σε νερό εξυπηρετούνταν από αφύσικες πηγές, πηγάδια και κρήνες που βρίσκονταν σε δημόσιους χώρους. Επί τα χρονιά της τουρκοκρατίας καταστράφηκαν πολλά έργα ύδρευσης. Η αδυναμία του ελληνικού κράτους για εύρεση νερού αντιμετώπισε πολλά προβλήματα λειψυδρίας. Γι αυτό δημιουργήθηκε ο όρος «δημόσια ανάγκη» δηλώνοντας την απολύτως αναγκαία εκπλήρωση στοιχειωδών καθηκόντων και πιο συγκεκριμένα για το υπέρτατο αγαθό το νερό.

4.2.1 Το άρθρο 24 του Συντάγματος για την προστασία του περιβάλλοντος.

Νέα διάσταση στις διατάξεις των παραγράφων 1 και 2 του άρθρου 18 προσδίδουν αναμφισβήτητα οι διατάξεις της παραγράφου νέου άρθρου 24 του Συντάγματος μας για τη προστασία του περιβάλλοντος .(Βενιζέλος Ε., 2002) .Το άρθρο 24 ρυθμίζει σημαντικά θέματα που σχετίζονται με το γενικό περιεχόμενο της έννοιας του περιβάλλοντος.

Το άρθρο αναθεωρήθηκε το 2001 και θεσμοθετεί «το οικολογικό σύνταγμα» .Οι διατάξεις του άρθρου 24 της 1^{ης} παραγράφου έχει άμεση σχέση με τους υδάτινους πόρους και την εκμετάλλευσή τους .Η αναθεώρηση που έγινε το 2001 έχουν ως εξής:

« Η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του Κράτους και το δικαίωμα του καθενός. Για τη διαφύλαξη του το Κράτος έχει υποχρεώσει να παίρνει ιδιαίτερα προληπτικά η κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αρχής της εφορίας. Ως « φυσικό περιβάλλον» ορίζεται ο θαλάσσιος και εναέριος χώρος, η χλωρίδα και η πανίδα.

Η αναθεώρηση του 2001 επέφερε σημαντικές αλλαγές και σε πολλά άρθρα του Συντάγματος του 1975 που αναφέρονταν στη εκμετάλλευσή του νερού. Η προστασία του περιβάλλοντος ως « δικαίωμα του καθενός» σημαίνει ότι ο πολίτης έχει το αξίωμα να

εναντιωθεί στο Κράτος όταν οι πράξεις του προσβάλλουν και μολύνουν το περιβάλλον και τους υδατίνους πόρους.

Πρέπει να τονιστεί ότι η διάκριση των χρήσεων των υδάτων σε κατηγορίες δεν είναι απόλυτη, γιατί από την ίδια τη φύση των υδάτων οι ιδιότητες αυτές αλληλεξαρτώνται. Θα ήταν χρήσιμο να τονιστεί ότι οι παρακάτω τρεις βασικές ιδιότητες (χρήσεις) των υδάτων, από την ίδια τη φύση συνδέονται με τα ύδατα των άλλων κρατών που έχουν τους ίδιους κανόνες του διεθνούς δικαίου και των ειδικών συνθηκών συνεργασίας μεταξύ των κρατών .

Συγκεκριμένα:

- Το νερό ως στοιχείο του περιβάλλοντος
- Το νερό ως στοιχείο της ίδιας της ζωής του ανθρώπου
- Το νερό ως βασικός παράγοντας οικονομικής ανάπτυξης

Εμφανείς προσβολές της φυσικής κατάστασης των επιφανειακών υδάτων είναι οι αποξηραμένες λίμνες είτε για τη δημιουργία καλλιεργήσιμης γης, είτε για αποτροπή ασθενειών. Μια άλλη μορφή προσβολής της φυσικής κατάστασης του υγρού στοιχείου είναι οι καλύψεις ποταμών για την εξυπηρέτηση άλλων κοινωνικών αναγκών, όπως η περίπτωση των Κηφισού και του ρέματος της Καλλιρρόης.

4.3 Σύγκριση θεσμικού πλαισίου Ε.Ε, με τις διατάξεις του Ελληνικού Συντάγματος.

Μετά την παράθεση των συνταγματικών διατάξεων του ελληνικού Συντάγματος για την προστασία των υδάτων και του περιβάλλοντος είναι σκόπιμο, να αξιολογηθεί και με το αντίστοιχο κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο και τις πολιτικές της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Η αρχή της αειφορίας που προβλέπουν τα άρθρα 2 και 6 του Συντάγματος αν και ενσωματώθηκε στην ελληνική έννομη τάξη από πολύ νωρίτερα, καθώς ήταν ήδη θεμελιωμένη στην κοινοτική νομοθεσία που είχε ενσωματωθεί στην Ελλάδα από την προσχώρηση της Ε.Ε και αφετέρου είχε αναγνωριστεί η αρχή της βιώσιμης ανάπτυξης που είναι συνώνυμη ως συνταγματικά κατοχυρωμένη από τις αρχές της δεκαετίας του '90. Το άρθρο 174 του Συντάγματος του 1975/1986/2001 προβλέπει συγκεκριμένα ότι για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων λαμβάνονται προληπτικά και κατασταλτικά μέτρα στο πλαίσιο της αειφορίας.

Συμφώνα με το άρθρο 174 του Συντάγματος, «η πολιτική της Κοινότητας στον τομέα του περιβάλλοντος συμβάλει στην επίτευξη των ακολουθών στόχων α) τη διατήρηση προστασία και βελτίωση της ποιότητας του περιβάλλοντος β) την προστασία της υγείας του ανθρώπου γ) τη συνετή και ορθολογική χρησιμοποίηση των φυσικών πόρων δ) την προώθηση, σε διεθνές

επίπεδο, μέτρων για την αντιμετώπιση των περιφερειακών ή παγκοσμίων περιβαλλοντικών προβλημάτων».

Η συχνή χρήση στη διάταξη αυτή των τριών ορών –διατήρηση, προστασία και βελτίωση – έχει την έννοια ότι η Ε.Ε δεν λαμβάνει μετρά μονό για την αποφυγή της υποβάθμισης αλλά και για την βελτίωση της υπάρχουσας κατάστασης του περιβάλλοντος. Με τον ορό περιβάλλον εννοείται και το φυσικό και το πολιτιστικό .Με τον όρο «φυσικοί πόρου» εννοούνται ο αέρας, το νερό, η πανίδα και η χλωρίδα .Το Ελληνικό Σύνταγμα προβλέπει ότι η προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος αποτελεί υποχρέωση του κράτους και το δικαίωμα του καθενός, χωρίς να ερμηνεύει εννοιολογικά τον όρο προστασία. Ο ορισμός που δίνεται από το Ν.1650/86 για την προστασία του περιβάλλοντος συμπίπτει εννοιολογικά με την προστασία που παρέχει το άρθρο 174 των Συνθηκών. Η συνετή και ορθολογική διαχείριση των φυσικών πόρων σχετίζεται με την εφαρμογή της αειφορίας, ενώ η έννοια των φυσικών πόρων περιλαμβάνεται στον ορό « φυσικό περιβάλλον» του άρθρου 24 .

Το άρθρο 24 καθιερώνει τόσο το ατομικό όσο και το κοινωνικό αλλά και πολιτικό δικαίωμα στο περιβάλλον, ιδιαίτερα ως πολιτικό κατοχυρώνει την αξίωση του πολίτη για πληροφόρηση και συμμετοχή στη λήψη αποφάσεων. Το **πολιτικό δικαίωμα ταυτίζεται εννοιολογικά με τις προβλέψεις της οδηγίας 2000/60 ΕΚ. για συμμετοχή του κοινού.**

4.4 Το θεσμικό πλαίσιο προστασίας και διαχείρισης των υδάτινων πόρων.

Με το Σύνταγμα του 1975, όπως αναθεωρήθηκε μέχρι σήμερα, οι διατάξεις αυτές αποτελούν ένα αναπόσπαστο τμήμα των νέων διατάξεων για το περιβάλλον, του άρθρου 24 οι οποίες προσδιορίζουν τα νομοθετικά πλαίσια για την προστασία και διαχείριση των υδάτων. Το θέμα της κάλυψης των αναγκών της άρδευσης και ύδρευσης, τόσο στα αστικά κέντρα όσο και στις αγροτικές περιοχές φάνηκε στην αρμοδιότητα των δήμων και των κοινοτήτων, με την αξιοποίηση των φυσικών πηγών.

4.4.1 Νόμοι για την ολοκληρωμένη προστασία επιφανειακών και υπόγειων υδάτινων πόρων.

Το ολοκληρωμένο νομοθετικό πλαίσιο για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων διαμορφώθηκε στα μέσα της δεκαετίας του '80 με δυο νομοθετήματα, που λειτουργούσαν συμπληρωματικά το Ν. 1650/86 « για την προστασία του περιβάλλοντος» και το Ν.1739/87 «για τη διαχείριση των υδατικών πόρων». Το πλαίσιο αυτό συμπληρώθηκε με το νέο Νόμο 3199/2003 «προστασία και διαχείριση των υδάτων –Εναρμόνιση με την οδηγία 2000/60/ΕΚ ο

οποίος ψηφίστηκε το Δεκέμβριο του 2003 και αποτελεί το πιο ολοκληρωμένο πλαίσιο για την διαχείριση των υδάτων. Ο Ν.1650/86 είναι ο πιο βασικός νομός –πλαίσιο του ελληνικού κράτους για την προστασία του περιβάλλοντος και αποτελεί –συμφωνά με τη εισηγητική του Έκθεση – τον εκτελεστικό νομό του άρθρου 24 του Συντάγματος για την προστασία του φυσικού και πολιτιστικού περιβάλλοντος.

Στην δεύτερη παράγραφο του άρθρου 1 εξειδικεύονται οι βασικότεροι στόχοι του νομού που είναι:

- Η αποτροπή της ρύπανσης και της υποβάθμισης του περιβάλλοντος και η λήψη όλων των αναγκαίων προληπτικών μέτρων
- Η διασφάλιση της ανθρώπινης υγείας
- Η προώθηση της ισόρροπης ανάπτυξης του εθνικού χώρου συνολικά
- Η διασφάλιση της ανανέωσης των φυσικών πόρων και η ορθολογική χρησιμοποίηση των μη ανανεώσιμων ή σπάνιων
- Η διατήρηση της οικολογικής ισορροπίας των φυσικών οικοσυστημάτων
- Η αποκατάσταση του περιβάλλοντος

Η προστασία των επιφανειακών και υπογείων υδάτων που προβλέπεται στην τρίτη παράγραφο του άρθρου 1 του Ν.1650/86 εξειδικεύτηκε με το ειδικό νομό 1739/87 «Διαχείριση των υδατικών πόρων και άλλες διατάξεις», ο οποίος αποτελούσε μέχρι πρόσφατα το βασικό πλαίσιο ορθολογικής διαχείρισης των υδάτινων πόρων σε κεντρικό αλλά και περιφερειακό επίπεδο .

Το άρθρο 1 του Ν. 1739/87 περιέχει ορισμούς βασικών εννοιών, όπως οι υδατικοί πόροι, η διαχείριση των υδατικών πόρων, τα υδατικά διαμερίσματα, το υδατικό ισοζύγιο ενώ ταυτόχρονα ορίζει και τις αρμόδιες αρχές κατά κατηγορία χρήσης των υδατικών πόρων.

Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζει η εννοιολογική προσέγγιση της διαχείρισης των υδατικών πόρων καθώς επικεντρώνεται και στη θεσμική οριοθέτηση των εννοιών υδατικός πόρος και χρήση του. Στόχος της διαχείρισης συμφωνά με το άρθρο είναι η αντιμετώπιση των προβλημάτων της ανεπαρκείας, των συγκρουόμενων και ανταγωνιστικών χρήσεων, καθώς και της διατήρησης της υψηλότερης ποιότητας νερού ανάλογα με την κατά προορισμό χρήση του, σήμερα και στο μέλλον.

Το άρθρο 2 εισάγει το νερό ως φυσικό αγαθό για την ικανοποίηση των αναγκών, το άρθρο 3 καθορίζει τους συντονιστικούς φορείς και τις διαδικασίες που θα λειτουργήσουν σε κεντρικό και περιφερειακό επίπεδο.

Ο νέος Νομός 3199/2003 « Προστασία και διαχείριση των υδάτων – Εναρμόνιση με την οδηγία 2000/60/ΕΚ» αποτέλεσε την πρώτη προσπάθεια του Έλληνα νομοθέτη να ενσωματωθεί στην Ε.Ε στους τομείς διαχείρισης των υδάτων. Οι βασικοί στόχοι του νόμου αυτού είναι:

- Η πρόληψη της υποβάθμισης και τη μείωση ή παύση απορρίψεων και διαρροών, επικινδύνων ή μη ουσιών προτεραιότητας, ώστε να επιτευχθεί η μείωση της ρύπανσης και η αποφυγή της περαιτέρω μόλυνσης
- Η μακροπρόθεσμη προστασία των υδάτων και το μετριασμό των επιπτώσεων από πλημμύρες και ξηρασίες
- Η προώθηση της αειφόρου χρήσης των υδάτων για τη διευθέτηση και αντιμετώπιση των προβλημάτων που σχετίζονται με τα θέματα προσφοράς και ζήτησης του νερού (Βενιζέλος, Ε.2001)

4.5 ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 ΤΗΣ ΚΟΙΝΟΤΙΚΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΠΕΡΙ ΥΔΑΤΩΝ 2000/60/ΕΚ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ.

Οι υποχρεώσεις αναφοράς που υπαγορεύονται από το άρθρο 5 της οδηγίας περί υδάτων είναι οι ακόλουθες:

- Χαρακτηρισμός των υδατικών Διαμερισμάτων σε σχέση με την κοινωνικοοικονομική σημασία των χρήσεων νερού.
- Εκτίμηση ανάκτησης κόστους για τους φορείς παροχής υπηρεσιών ύδατος για ύδρευση, άρδευση και επεξεργασία λυμάτων
- Ανάπτυξη ενός βασικού σεναρίου με εκτιμήσεις για την μελλοντική κατάσταση με στόχο την βελτίωση της ικανότητας της χώρας με την κοινοτική οδηγία

Η ανάπτυξη ενός βασικού σεναρίου θα πρέπει να περιλαμβάνει τα εξής :

Α) Υπολογισμός της παρούσας ανάκτησης κόστους ύδρευσης .

Β) Υπολογισμός της παρούσας ανάκτησης κόστους άρδευσης .

Γ) Εκτίμηση του περιβαλλοντικού κόστους και κατανομή του στις διάφορες χρήσεις .

Δ) Εκτίμηση του κόστους φυσικών πόρων για τα διαμερίσματα που υπάρχει ελλειμματικό υδρολογικό ισοζύγιο ύδατος. (Διαδίκτυο 7)

4.5.1 Χρηματοοικονομικό Κόστος Άρδευσης

Το χρηματοοικονομικό κόστος άρδευσης περιλαμβάνει :

- Κόστος Κεφαλαίου
- Κόστος Λειτουργίας και Συντήρησης Δικτύου
- Διοικητικό κόστος
- Επιδοτήσεις

Παρακάτω βλέπουμε τον πίνακα με τα στοιχεία του κάθε διαμερίσματος της Ελλάδος:

Υδατικό Διαμέρισμα	Χρηματοοικονομικό Κόστος	Χρηματοοικονομικό Κόστος ανά στρέμμα (ευρώ/στρέμμα)
Δυτικής Στερεάς Ελλάδας	18,603,213	33,44
Θεσσαλίας	15,090,667	6,39
Δυτικής Μακεδονίας	12,874,290	3,35
Ανατολικής Πελοποννήσου	12,656,841	25,3
Ηπείρου	9,736,162	31,92
Θράκης	9,601,762	2,86
Ανατολικής Μακεδονίας	9,494,351	9,57
Κρήτης	8,690,616	3,38
Κεντρικής Μακεδονίας	8,123,200	5,3
Δυτικής Πελοποννήσου	4,689,283	2,73
Βόρειας Πελοπο/σου	3,028,191	1,46
Νήσων Αιγαίου	1,688,152	1,03
Αττικής	906,238	1,3

Στοιχεία που προέκυψαν από τα αρχεία του Υπουργείου Αγροτικής Ανάπτυξης και Τροφίμων(Δ/ση Αξ/σης Εγγ.Έργων, Σεράφη 60 και Λιοσίων 210,Αθήνα)

4.5.2 Περιβαλλοντικό Κόστος

Η ποιότητα των υδάτων ανά υδατικό διαμέρισμα κατατάσσεται σε τρεις κατηγορίες ανάλογα με τις μετρήσεις που αναφέρονται στο σχέδιο διαχείρισης (master plan) για τα ρυπαντικά φορτία (NO, P, NH₃).

- Καλή ποιότητα
- Μέτρια ποιότητα
- Κακή ποιότητα

Το συνολικό περιβαλλοντικό κόστος σε κάθε υδατικό διαμέρισμα προκύπτει από τον πληθυσμό του διαμερίσματος, πολλαπλασιασμένο με το περιβαλλοντικό κόστος ανά άτομο.

Ενώ για τα υδατικά διαμερίσματα με μέτρια και κακή ποιότητα υδάτων θεωρήθηκε ότι το περιβαλλοντικό κόστος θα αντιστοιχεί 1,5 και 2 φορές αντίστοιχα το περιβαλλοντικό κόστος που αντιστοιχεί στην καλή ποιότητα υδάτων.

Σύμφωνα με το Υπουργείο Περιβάλλοντος και Κλιματικής Αλλαγής αναφέρεται περιγραμματακά η ανάλυση κόστους ύδρευσης και άρδευσης.

4.5.3 Ανάκτηση κόστους ύδρευσης

Η ανάκτηση κόστους ύδρευσης και η χρησιμότητα τους από τους Οικιακούς χρήστες γίνεται:

A) από υδροδότηση (πολλαπλασιάζοντας την μέση τιμή ανά υδατικό διαμέρισμα με την συνολική ζήτηση νερού για ύδρευση)

B) από πάγιες χρεώσεις (πολλαπλασιάζεται με τον γνωστό αριθμό υδρομέτρων ανά υδατικού διαμερίσματος και τον αριθμό των λογαριασμών ανά έτος.)

Γ) από αποχέτευση (υπολογίζεται η μέση ποσοστιαία τιμή παροχής αποχετευτικών υπηρεσιών, ως ποσοστό των δαπανών για ύδρευση, και πολλαπλασιάζεται με την συνολική ζήτηση για ύδρευση

4.5.4 Ανάκτηση κόστους άρδευσης

- Εξάγεται η μέση τιμή άρδευσης ανά στρέμμα ανά νομό
- Σταθμίζεται η μέση τιμή ανά νομό με το ποσοστό του υδατικού διαμερίσματος που είναι τμήμα του εκάστοτε νομού.
- Η μέση τιμή άρδευσης ανά υδατικό διαμέρισμα είναι το άθροισμα των σταθμισμένων μέσων
- Η συνολική ανάκτηση κόστους προκύπτει από το γινόμενο της μέσης τιμής ανά στρέμμα επί τον αριθμό των στρεμμάτων που καλύπτονται από συλλογικά αρδευτικά έργα.

Τέλος οι προβλέψεις μελλοντικού βαθμού ανάκτησης κόστους στο μεσοπρόθεσμο και μακροπρόθεσμο μέλλον στηρίζεται στις προβλέψεις του σχεδίου διαχείρισης για την αύξηση της ζήτησης νερού για άρδευση θεωρώντας ότι όλοι οι άλλοι παράγοντες παραμένουν σταθεροί .

Για την εκτίμηση του μελλοντικού βαθμού ανάκτησης κόστους η ελαστικότητα ζήτησης θεωρήθηκε -0,6 όπως προκύπτει από την μελέτη Hadjispirou, S.,Koundouri, P. (Household Demand and Welfare Implications of Water in Cyprus. Environment and Development Economic, 7(4): page 659

4.6 Προβλήματα - Προτάσεις

Ωστόσο, η ως τώρα πορεία της χώρας κάνει εξαιρετικά αμφίβολη την επίτευξη των στόχων της Οδηγίας-πλαίσιο για το Νερό. Συγκεκριμένα η Ελλάδα:

- Δεν έχει ολοκληρώσει, όπως όφειλε ως τις αρχές του 2005, την ανάλυση των χαρακτηριστικών και των επιπτώσεων των ανθρώπινων δραστηριοτήτων (πχ γεωργία, τουρισμός) στην κατάσταση των υδάτων.
- Δεν έχει ασχοληθεί καθόλου με την οικονομική διάσταση των διαφόρων χρήσεων του νερού ώστε να μπορεί να προγραμματίσει και να επιλέξει στην κάθε περίπτωση τη λύση με το μικρότερο κόστος και για την κοινωνία αλλά και για τους φυσικούς πόρους. Μόλις στις αρχές του 2007 δημοσίευσε την προκήρυξη σχετικά με την ανάπτυξη προγράμματος παρακολούθησης ώστε κάθε στιγμή να υπάρχει μια συνεκτική και συνολική εικόνα της κατάστασης, της ποιότητας και της ποσότητας των υδάτων σε όλες τις λεκάνες. Τα προγράμματα αυτά ωστόσο θα έπρεπε να έχουν τεθεί σε εφαρμογή ήδη από το 2006.
- Η Κεντρική Υπηρεσία Υδάτων αλλά και οι Περιφερειακές Διευθύνσεις Υδάτων συνεχίζουν να υπολειτουργούν χωρίς το απαραίτητο προσωπικό, εξοπλισμό και υποδομές.
- Διάφορα θεσμοθετημένα όργανα που προβλέπονται από το νόμο 3199/2003 ακόμη και αν έχουν στα χαρτιά συσταθεί (όπως το Εθνικό Συμβούλιο Υδάτων στο οποίο συμμετέχει και το WWF Ελλάς) δεν έχουν ακόμη συγκληθεί (Οκτώβριος 2007).
- Επικύρωσε, χωρίς να λαμβάνει υπόψη τις αρχές της Οδηγίας-πλαίσιο για το Νερό, τροπολογίες της νομοθεσίας και όλα τα απαραίτητα προκειμένου να προχωρήσει η εκτροπή του Αχελώου, ένα έργο για το οποίο το ΣτΕ έχει εκδώσει επανειλημμένα καταδικαστικές αποφάσεις.(WWF Ελλάς)

Για την εφαρμογή την κοινοτικής νομοθεσίας στο μέλλον προτείνεται:

- Να υιοθετηθούν ενιαίες χρεώσεις ύδατος για το σύνολο της άρδευσης και ύδρευσης.

- Να επιμεριστούν οι αρμοδιότητες στους υπευθύνους φορείς για ζητήματα διαχείρισης και προστασίας υδατίνων πόρων .
- Δημιουργία βάση δεδομένων με ποιοτικά και ποσοτικά στοιχεία για την διαχρονική μεταβολή της ποιότητας και ποσότητας των Ελληνικών υδάτων καθώς και μηχανογραφημένο σύστημα καταχώρησης των απαιτήτων στοιχείων για την πραγματοποίηση της οικονομικής ανάλυσης.
- Να αξιολογηθούν τα διάφορα εργαλεία οικονομικής πολιτικής (φόροι, ποσοτικοί περιορισμοί, επιδοτήσεις) ως προς την ικανότητα τους να παρέχουν κίνητρα για αποτελεσματικότερη διαχείριση των υδατίνων πόρων με το μικρότερο δυνατό κόστος.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 5: ΓΕΡΜΑΝΙΑ

5.1 Φυσικά και πολιτικά χαρακτηριστικά

Η Γερμανία καλύπτει μια συνολική έκταση περίπου 357 τμ εκ των οποίων τα 349 τμ είναι ξηρά και τα 7,8 τμ είναι ύδατα. Το κλίμα της Γερμανίας είναι σχετικά ήπιο και βροχερό και εξαιτίας των κλιματολογικών συνθηκών δεν υπάρχουν σημαντικές ελλείψεις όσον αφορά τη κάλυψη των αναγκών του πληθυσμού σε πόσιμο νερό. Σημαντικό ενδιαφέρον παρουσιάζει η υδρογραφία της Γερμανίας καθώς υπάρχουν πολυάριθμοι ποταμοί εκ των οποίων οι περισσότεροι είναι πλωτοί και βρίσκονται στα δυτικά (Ρήνος, Έλβας, Δούναβης, Βέζερ και Όντερ). Στη Γερμανία δεν υπάρχουν μεγάλες λίμνες (η μεγαλύτερη είναι η Κωνσταντζα) αλλά υπάρχουν αρκετές μεσαιών διαστάσεων, διασκορπισμένες σε 2 ομάδες: 1) Στις Άλπεις και 2) στις επίπεδες επιφάνειες της Βαλτικής.

Τα περιβαλλοντικά προβλήματα της Γερμανίας ποικίλουν από περιοχή σε περιοχή και κυρίως μεταξύ ανατολικής και δυτικής Γερμανίας (πριν την επανένωση ανατολικής και δυτικής Γερμανίας, η κάθε χώρα είχε τη δική της περιβαλλοντική πολιτική που διέφερε σημαντικά σε ποιότητα και βάθος). Στο σύνολό τους, τα περιβαλλοντικά προβλήματα εστιάζονται στην ατμοσφαιρική ρύπανση από τις εκπομπές βλαβερών αερίων, την καταστροφή των δασών από την όξινη βροχή, την μόλυνση της Βαλτικής θάλασσας από ακατέργαστα απόβλητα και τη ρύπανση των ποταμών από βιομηχανικά απόβλητα.

Με τη συνθήκη της ένωσης (Ανατολικής και Δυτικής Γερμανίας) ο Θεμελιώδης νόμος, το Σύνταγμα της Δυτικής Γερμανίας είχε εφαρμογή και στη τ έως Ανατολική Γερμανία. Η Συνθήκη της Ένωσης προέβλεπε και την εφαρμογή του δικαίου της Ομοσπονδιακής Δημοκρατίας και στα νέα κρατίδια, και ο Νόμος της Δυτικής Γερμανίας θα είχε εφαρμογή και

στην Ανατολική, εφόσον δεν προβλεπόταν κάτι διαφορετικό. Επίσης ο νόμος της Ανατολικής Γερμανίας θα συνέχιζε να ισχύει εφόσον δεν ήταν αντίθετος προς το θεμελιώδη νόμο της Δυτικής Γερμανίας.

5.2. Οργάνωση και αρμοδιότητες της κεντρικής εξουσίας και της αποκεντρωμένης διοίκησης

Σύμφωνα με την Φαρμάκη (2007): «Στον τομέα της περιβαλλοντικής πολιτικής διαχείρισης των υδάτινων πόρων η κρατική κυριαρχία είναι οργανωμένη με βάση το ομοσπονδιακό πρότυπο και υπάρχει καταμερισμός των αρμοδιοτήτων και στα τρία επίπεδα. Αρμόδια για την διαμόρφωση της εθνικής νομοθεσίας και το καθορισμό των εθνικών στόχων είναι η ομοσπονδιακή κυβέρνηση. Κατά τις διατάξεις αυτές η ομοσπονδιακή κυβέρνηση έχει την εξουσία να θεσμοθετεί και να θέτει σε ισχύ τις γενικές διατάξεις που αφορούν και τη διαχείριση των υδάτινων πόρων. Κατά συνέπεια είναι αρμόδια για τη θέσπιση των γενικών πλαισίων αλλά και για την εξειδίκευσή τους, διευκολύνοντας έτσι το έργο των ομόσπονδων κρατών. Με στόχο τη πιο αποτελεσματική διαχείριση των υδάτινων πόρων η Γερμανία, έχει χωριστεί σε διοικητικές περιοχές λεκάνης απορροής ποταμών με βάση τα όσα προβλέπει και η οδηγία πλαίσιο της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων. Τα ομόσπονδα κράτη έχουν την αρμοδιότητα να θεσμοθετήσουν μόνο τις περιπτώσεις εκείνες όπου η ομόσπονδη κυβέρνηση δεν έκανε χρήση της νομοθετικής της αρμοδιότητας με βάση το άρθρο 72 του Θεμελιώδη Νόμου». Αυτό καταδεικνύει ότι σε επίπεδο οργάνωσης της εξουσίας υπάρχει δυσκολία στην εφαρμογή των νόμων καθώς τα κρατίδια είναι συνεπέστατα στην προσαρμογή των απαιτήσεων της οδηγίας, αλλά η ομοσπονδιακή κυβέρνηση αδυνατεί να κάνει πράξη μέρη της οδηγίας πλαίσιο.

Σε επίπεδο οργανωτικών δομών από τη πλευρά της κρατικής εξουσίας διαπιστώνεται μια πολυδιάσπαση των αρμοδιοτήτων, καθώς συναρμόδια για τη προστασία των υδάτινων πόρων είναι τα εξής Ομοσπονδιακά Υπουργεία:

- Περιβάλλοντος, Διατήρησης της Φύσης και Πυρηνικής Ασφάλειας
- Προστασίας Καταναλωτών, Τροφίμων και Γεωργίας
- Υγείας
- Μεταφορών, Κατασκευών και Στέγασης
- Εκπαίδευσης και Έρευνας

- Οικονομικών και Τεχνολογίας
- Οικονομικής Συνεργασίας και Ανάπτυξης

Το ομοσπονδιακό Υπουργείο Περιβάλλοντος, Διατήρησης της Φύσης και Πυρηνικής Ασφαλείας είναι αρμόδιο για την ενσωμάτωση των διατάξεων της Ευρωπαϊκής Ένωσης για τη προστασία των υδάτων αλλά και τη διατήρηση των διατάξεων που αφορούν τις λεκάνες απορροής ποταμών στα ομόσπονδα κρατίδια. Επιπλέον, είναι υπεύθυνο για την οργάνωση της διατήρησης των υδάτινων πόρων σε εθνικό επίπεδο καθώς και τη διασυνοριακή συνεργασία στο τομέα των υδάτων. Υποστηρίζεται δε από διάφορες ομοσπονδιακές αρχές και ινστιτούτα ερευνών, όπως το ομοσπονδιακό γραφείο Περιβάλλοντος στο Βερολίνο, το ομοσπονδιακό γραφείο Διατήρησης της Φύσης στη Βόννη και το ομοσπονδιακό γραφείο για προστασία από τη ραδιενέργεια στο Salzgitter

Όσον αφορά την **εφαρμογή των κανόνων** για την διαχείριση των υδάτινων πόρων, αποτελεί αποκλειστική αρμοδιότητα των ομοσπονδιακών κρατιδίων και της τοπικής αυτοδιοίκησης.

Οι ομόσπονδες χώρες εξειδικεύουν τους γενικούς κανόνες που θέτει το ομοσπονδιακό κράτος και είναι συνυπεύθυνες με τη τοπική αυτοδιοίκηση για την εφαρμογή των διατάξεων που αφορούν τα ύδατα και προβλέπονται στους ομοσπονδιακούς νόμους. Στα περισσότερα ομόσπονδα κράτη η διαχείριση των υδάτων γίνεται σε τρία διοικητικά επίπεδα: το εθνικό, το κρατικό και το δημοτικό. Ο Θεμελιώδης νόμος της Βόννης περιλαμβάνει διατάξεις σχετικά με τη διάκριση των αρμοδιοτήτων μεταξύ αυτών των τριών επιπέδων και σύμφωνα με τα όσα προβλέπονται στα άρθρα 28, 29 και 70 – 80 του Θεμελιώδη νόμου οι αρμοδιότητες μοιράζονται μεταξύ του ομοσπονδιακού κράτους, των ομόσπονδων κρατών και της τοπικής αυτοδιοίκησης (Φαρμάκη 2007). Στο επίπεδο των ομόσπονδων χωρών (Berlin, Bayern, Saarland, Hamburg, Bremen), κάθε χώρα υποδιαιρείται σε επαρχίες, δήμους και κοινότητες οι οποίες συνθέτουν τη τοπική αυτοδιοίκηση.

Για την σωστή διαχείριση των υδάτινων πόρων στη Γερμανία είναι πλήρως απαραίτητη η στενή συνεργασία της ομοσπονδιακής κυβέρνησης, των ομόσπονδων κρατιδίων και της τοπικής αυτοδιοίκησης, καθώς οι αρμοδιότητές τους είναι αλληλοσυμπληρούμενες και αλληλοεξαρτώμενες.

Αν και το ομοσπονδιακό κράτος είναι αυτό που παίρνει τις ουσιαστικές αποφάσεις και καθορίζει τις πολιτικές καθώς διαθέτει εκτεταμένες αρμοδιότητες, ουσιαστικά εξαρτάται άμεσα από τα ομόσπονδα κρατίδια και τους θεσμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης όσον αφορά την εφαρμογή των νομοθετικών του πράξεων. *Οποιαδήποτε απόφαση και να παρθεί σε*

ομοσπονδιακό επίπεδο, είναι ανίσχυρη αν δεν εφαρμοστεί και από τα άλλα δύο επίπεδα. (Φαρμάκη, 2007)

Ο βασικός νόμος – πλαίσιο για τη προστασία των υδάτων στη Γερμανία είναι ο Ομοσπονδιακός νόμος περί υδάτων (23 Σεπτεμβρίου του 1986) μετά την τελευταία τροποποίησή του το 2003. Περιέχει βασικές διατάξεις σχετικά με τη διαχείριση των υδάτινων πόρων α) άρθρο 1 προβλέπεται ότι η προστασία των υδάτων αποτελεί βασική προϋπόθεση της φυσικής ισορροπίας και της διατήρησης της χλωρίδας και της πανίδας β) άρθρο 1β ότι η διαχείριση των υδάτινων πόρων γίνεται με βάση τις 10 λεκάνες απορροής ποταμών, στις οποίες χωρίζεται το ομοσπονδιακό κράτος. Στη συνέχεια προβλέπονται διατάξεις για τις χρήσεις των υδάτινων πόρων, τις σχετικές άδειες που προβλέπονται για τις χρήσεις και τις υποχρεώσεις των χρηστών.

Στον ευρύτερο τομέα διαχείρισης των υδάτινων πόρων εντάσσεται ο Νόμος για τις χρεώσεις των Λυμάτων του 1976 (όπως τροποποιήθηκε το 1994) που αφορά τα πρόστιμα τα οποία οφείλουν να πληρώνουν όλοι όσοι ρίχνουν απόβλητα στους υδάτινους πόρους. Η ουσιαστική αρχή εφαρμογής του νόμου είναι «ο ρυπαίνων πληρώνει».

Στην Γερμανία, η πλήρης ενσωμάτωση της οδηγίας 2000/60 στην εθνική έννομη τάξη έχει ολοκληρωθεί, σε ομοσπονδιακό επίπεδο και σε δέκα ομόσπονδα κρατίδια. Ωστόσο η χώρα δεν έχει διαβιβάσει σαφή στοιχεία για το πότε θα ολοκληρωθεί η ενσωμάτωση στα άλλα 6 κρατίδια: Βερολίνο, Έσση, Μεκλεμβούργο – Πομερανία, Βόρεια Ρηνανία – Βεσφαλία, Ρηνανία – Παλατινάτο και Σαξονία – Άνχαλτ.(Φαρμάκη, 2007)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 6 ΜΕΓΑΛΗ ΒΡΕΤΑΝΙΑ

6.1 Φυσικά και πολιτικά χαρακτηριστικά

Η Μεγάλη Βρετανία καλύπτει μία συνολική έκταση 244,820 τμ εκ των οποίων τα 241,590 τμ είναι ξηρά και τα 3,230 τμ είναι ύδατα. Συνορεύει δυτικά με το Έιρ και βρέχεται ανατολικά απ'τη βόρεια θάλασσα στα νότια από τη Μάγχη, στα βόρεια και βορειοδυτικά με τον Ατλαντικό Ωκεανό.

Το κλίμα της χώρας είναι δροσερό, με άτονους χειμώνες, δροσερά καλοκαίρια και έχει σταθερή υγρασία. Οι βροχές που πέφτουν κάθε εποχή μειώνονται από δυτικά προς ανατολικά. Χαρακτηριστικά είναι η καταχνιά και οι ομίχλες: Το Λονδίνο έχει μόνο 40 αίθριες μέρες το χρόνο. Αν και δεν υπάρχουν τα μεγάλα ποταμίσια φράγματα, τα βρετανικά ποτάμια έχουν άφθονα νερά και συχνά είναι ευρύχωρα και κατάλληλα για πλεύση. Μεγάλα ποτάμια είναι ο Τάμεσης, ο Σέβερν (που ευρύνεται στο Κανάλι του Μπρίστολ), ο Τρέντ, ο Μέρσεϊ.

Στη Σκωτία ο μεγαλύτερος ποταμός είναι ο Κλάιντ. Στη Σκωτία υπάρχουν αρκετές λίμνες, στενές και μεγάλες, συχνά πολύ βαθιές, που ονομάζονται Λόχ (η μεγαλύτερη είναι το Λόχ Λόμοντ).

Τα βασικά περιβαλλοντικά (χαρακτηριστικά) προβλήματα που αντιμετωπίζει η Μεγάλη Βρετανία είναι η ρύπανση του αέρα από εκπομπές κυρίως αερίων που προκαλούν το φαινόμενο του θερμοκηπίου καθώς και από τις εκπομπές αυτοκινήτων όπως και η αύξηση των στερεών αποβλήτων η οποία επιβαρύνεται και από τη περιορισμένη ανακύκλωση.

Το επίσημο όνομα του Βρετανικού κράτους είναι Ηνωμένο Βασίλειο της Μεγάλης Βρετανίας και της Βόρειας Ιρλανδίας ή Βρετανία εν συντομία. Ως τμήμα του Ηνωμένου Βασιλείου, η Μεγάλη Βρετανία συμπεριλαμβάνει όχι μόνο τη κύρια νήσο η οποία αποτελείται από την Αγγλία, τη Σκωτία και την Ουαλία (τη νήσο της Μεγάλης Βρετανίας), αλλά επίσης από τις νήσους εκτός των ακτών της κυρίας νήσου.

Το Ηνωμένο Βασίλειο είναι ακόμα ένα ενιαίο κράτος και έχει μονάρχη ως κεφαλή του κράτους, ο οποίος ασκεί τις εξουσίες του κατά τις υποδείξεις των υπουργών, οι οποίοι είναι υπεύθυνοι απέναντι στη βουλή: την Κάτω Βουλή και τη Βουλή των Αντιπροσώπων (εάν η κυβέρνηση χάσει την εμπιστοσύνη της Βουλής των Αντιπροσώπων οφείλει να παραιτηθεί. Η Βουλή των Λόρδων παίζει ένα δευτερεύοντα ρόλο) . Οι τέσσερις χώρες που το αποτελούν, Αγγλία, Ουαλία, Σκωτία και Βόρεια Ιρλανδία έχουν μια κοινή κυβέρνηση και μια κοινή βουλή, της οποίας οι εξουσίες είναι απεριόριστες, κατά τον βρετανικό συνταγματικό νόμο, όταν ενεργούν μαζί ως νομοθετικά όργανα. Αυτό το δόγμα της κυριαρχίας της Βουλής έχει αποδυναμωθεί, ως αποτέλεσμα της διαδικασίας της εξέλιξης, η οποία υιοθετήθηκε μερικά χρόνια πριν, σύμφωνα με την οποία στην Ουαλία, στη Σκωτία και στη Βόρεια Ιρλανδία δόθηκαν ίδιες κυβερνήσεις και βουλές.

Επιπροσθέτως, υπάρχουν σημαντικές διαφορές μεταξύ των τεσσάρων αυτών χωρών από νομικής απόψεως, ως προς τις σχέσεις εκκλησίας και κράτους, την οργάνωση της δικαιοσύνης, το αστικό και το ποινικό δίκαιο, την τοπική και περιφερειακή διοίκηση και την εκπαίδευση. Έτσι, το Ηνωμένο Βασίλειο τελευταία έχει κάποια έντονα χαρακτηριστικά ομοσπονδιακού συστήματος. Αυτή η εξέλιξη πραγματοποιήθηκε με τρεις σημαντικούς νόμους του 1998 (η Πράξη της κυβέρνησης της Ουαλίας) (η Πράξη της Σκωτίας) και (η Πράξη της Βόρειας Ιρλανδίας).

Η Βόρεια Ιρλανδία είχε δική της κυβέρνηση και βουλή από το 1920, σύμφωνα με τη Πράξη Κυβέρνησης της Ιρλανδίας. Το σύστημα αυτό έληξε το 1972, εξ αιτίας των ακραίων συγκρούσεων μεταξύ της Πρωτεσταντικής πλειοψηφίας και της Ρωμαιοκαθολικής μειονότητας, και η χώρα επανήλθε στην άμεση διοίκηση της βρετανικής κυβέρνησης. Αυτό

ήταν ένα προσωρινό μέτρο, το οποίο ανεκλήθη με τη Πράξη της Βόρειας Ιρλανδίας του 1998, χωρίς όμως να μπορέσει να λειτουργήσει λόγω των συγκρούσεων.

Οι Πράξεις εξέλιξης της Σκωτίας και της Ουαλίας υπήρξαν αποτέλεσμα των εξελίξεων του 1960, όταν άρχισαν να εμφανίζονται οι αντιδράσεις από τους Ουαλούς και τους Σκωτσέζους. Μια Βασιλική Συνταγματική Επιτροπή για το Σύνταγμα συστήθηκε το 1969, με σκοπό να εξετάσει τις αντιδράσεις αυτές και το 1973 παρουσίασε την έκθεσή της (The Kilbrandon Report), η οποία συνιστούσε εξέλιξη παρά ομοσπονδιοποίηση. Ο νέος όρος «devolution» σήμαινε « την παραχώρηση εξουσιών κεντρικής κυβέρνησης χωρίς βλάβη της κυριαρχίας». Τελικά δύο νομοθετήματα τέθηκαν σε ισχύ τον Ιούλιο του 1978, η Πράξη της Σκωτίας και η Πράξη της Ουαλίας. Η πρώτη πρότεινε τη δημιουργία μιας Σκωτικής Συνέλευσης με ορισμένες νομοθετικές αρμοδιότητες, ενώ η δεύτερη πρότεινε τη δημιουργία μιας Ουαλικής Συνέλευσης με εκτελεστικές εξουσίες. Οι Πράξεις των δύο χωρών τέθηκαν σε συμβουλευτικό δημοψήφισμα από τους πολίτες αντίστοιχα της κάθε χώρας, αλλά δεν συγκέντρωσαν την απαιτούμενη ψηφοφορία.

Είναι γνωστό ότι το Ηνωμένο Βασίλειο δεν έχει γραπτό Σύνταγμα. Παρ' όλα αυτά κανόνες δίκαιου ουσιαστικού Συντάγματος υπάρχουν εδώ και αιώνες όπως:

- Ο Μέγας Χάρτης των Ελευθεριών του Ιωάννη του Ακτήμενα του 1012 (Magna Charta)
- Η Petition of Rights του 1628
- Το Bill of Rights του 1689 και
- Ο Κοινοβουλευτικός Νόμος του 1911-1949.

Επιπλέον, βασικότατος θεσμός ουσιαστικού συντάγματος είναι η αρχή της υπεροχής της Βουλής, κατά την οποία μη υπάρχοντος γραπτού συντάγματος δεν υπάρχουν δεσμεύσεις για τη νομοθετική αρμοδιότητα της Βουλής.

Το βασικό χαρακτηριστικό του πολιτεύματος της Μεγάλης Βρετανίας είχε ιδιαίτερη συνταγματική σημασία για την ένταξη της χώρας που πραγματοποιήθηκε το 1973. Η ένταξη στηρίχθηκε στην Πράξη για τις Ευρωπαϊκές Κοινότητες του 1972. Το θέμα παραμένει ανοιχτό εάν η Βουλή της Μεγάλης Βρετανίας δεσμεύεται να σεβαστεί απόλυτα το κοινοτικό δίκαιο ή όχι.

6.2 Θεσμικό πλαίσιο προστασίας του περιβάλλοντος και διαχείρισης των υδάτινων πόρων

Η Μεγάλη Βρετανία είναι η μοναδική χώρα της Ευρωπαϊκής Ένωσης που δεν διαθέτει συνταγματικό κείμενο ένα παράδοξο χαρακτηριστικό της χώρας αφού το σύστημα διακυβέρνησης της είναι η συνταγματική Μοναρχία η οποία θεσμοθετείται υπό την ισχύ ενός γραπτού συντάγματος ωστόσο διαθέτει ένα πλήρες και σε μεγάλο βαθμό εναρμονισμένο με τη νομοθεσία της Ευρωπαϊκής Ένωσης νομοθετικό πλαίσιο για την προστασία του περιβάλλοντος και των υδάτινων πόρων. Η Μεγάλη Βρετανία απαρτίζεται από Αγγλία, Ουαλία και Σκωτία όπου η Αγγλία και η Ουαλία έχουν ίδιο νομοθετικό πλαίσιο.(Πολυτίμη Φαρμάκη 2007)

Αγγλία – Ουαλία

Ο βασικός της νόμος για την προστασία του περιβάλλοντος είναι η « **Πράξη για το Περιβάλλον**» του 1995 ο νόμος αυτός περιλαμβάνει διατάξεις για τα εθνικά πάρκα, για την μόλυνση του αέρα, για τα απόβλητα, για τη ξηρασία, για τους ψαράδες και προβλέπει την ίδρυση και τις επιμέρους αρμοδιότητες της Περιβαλλοντικής Αρχής της Αγγλίας και της Ουαλίας και της Σκοτσέζικης Αρχής Προστασίας του Περιβάλλοντος.

Στα πλαίσια των αρμοδιοτήτων των δύο αυτών φορέων ο ίδιος νόμος προβλέπει τις ειδικές λειτουργίες τους στο τομέα της διαχείρισης και προστασίας των υδάτινων πόρων.

Η Αγγλία και η Ουαλία έχουν παράδοση στη νομοθεσία για τη διαχείριση και τη προστασία των υδάτων. Ο πρώτος νόμος για την απαγόρευση της μόλυνσης των υδάτινων πόρων χρονολογείται το **1388** ενώ το **1535** εκδόθηκε ο πρώτος νόμος για τη << Διατήρηση του Ποταμού Τάμεση >> εξ αιτίας του αδικήματος ενός ατόμου που είχε σκοπό να προκαλέσει μόλυνση στο ποτάμι. Διατάξεις για τη προστασία των υδάτων περιλαμβάνει και ο πρώτος νόμος για τη Δημόσια Υγεία το 1848 σχετικά με το δίκτυο ύδρευσης και αποχέτευσης, οι νόμοι του 1951 και 1961 για την αποτροπή της μόλυνσης των ποταμών και οι νόμοι για τους υδάτινους πόρους 1945 και 1973.

Το βασικό νομοθετικό πλαίσιο των υδάτινων πόρων συνθέτεται από τις παρακάτω:

- Νόμος περί υδάτων του 2003
- Νόμος περί υδάτων του 1989
- Νόμος περί βιομηχανικών υδάτων του 1999
- Νόμος περί υδάτινων πόρων του 1991

- Κανονισμοί για τον έλεγχο της μόλυνσης 1996, 2001
- Κανονισμοί για υπόγεια ύδατα 1998
- Κανονισμοί για τη προμήθεια υδάτων 2000, 2001

Ο βασικός στόχος του νόμου περί υδάτων του 1989 ήταν η εφαρμογή της πολιτικής της κυβέρνησης για την ιδιωτικοποίηση των υδάτων και μεταφορά των αρμοδιοτήτων των περιφερειακών αρχών των υδάτων στον ιδιωτικό τομέα. Σύμφωνα με το νόμο αυτό οι αρμοδιότητες ύδρευσης και αποχέτευσης μεταφέρθηκαν σε εταιρίες παροχής υπηρεσιών υδάτων. Όμως ο νόμος, αυτός δεν ενοποίησε τις διατάξεις για τη προστασία και τη διαχείριση των υδάτων που ήταν διασκορπισμένες σε διάφορα νομοθετήματα και η επιτροπή του δικαίου ξεκίνησε μια διαδικασία συγχώνευσης της διαδικασίας της νομοθεσίας σε διαφορετικά νομοθετικά κείμενα που το καθένα αφορούσε ένα συγκεκριμένο τομέα.

Το αποτέλεσμα ήταν η δημιουργία των νόμων: α) περί βιομηχανικών υδάτων του 1991, β) περί υδάτινων πόρων του 1991, γ) περί ξηρασίας του εδάφους του 1991, δ) περί εταιριών υδάτων του 1991 και περί ενοποίησης των υδάτων.

Ο νόμος περί υδάτινων πόρων του 1991 είναι το βασικό νομοθετικό πλαίσιο για τη προστασία των υδάτων. Ρυθμίζει το καθεστώς και τις αρμοδιότητες των Αρχών των Εθνικών Ποταμών και περιλαμβάνει διατάξεις για την αντιμετώπιση των πλημμύρων, την ξηρασία, τις άδειες χρήσεις των υδάτων, τον έλεγχο της μόλυνσης, τους ποιοτικούς στόχους των υδάτων και κυρώσεις για τη πρόκληση μόλυνσης στα ύδατα.

Οι κανονισμοί του 2003 για το υδάτινο περιβάλλον αποτελούν το νομοθετικό πλαίσιο με το οποίο ενσωματώθηκε στη νομοθεσία της Αγγλίας και της Ουαλίας η Οδηγία 2000/60/ΕΚ. Οι κανονισμοί αυτοί τέθηκαν σε ισχύ τον Ιανουάριο του 2004, εφαρμόζονται μόνο στις λεκάνες απορροής ποταμών στην Αγγλία και στην Ουαλία και ορίζουν ως αρμόδιο όργανο για την υλοποίηση των σχετικών διατάξεων και την εφαρμογή των υποχρεώσεων τους που απορρέουν από τη κοινοτική νομοθεσία την Περιβαλλοντική Αρχή. (Πολυτίμη Φαρμάκη 2007)

Σκωτία

Οι πιο σημαντικές νομοθετικές πράξεις για τη προστασία των υδάτων στη Σκωτία είναι οι παρακάτω:

- Νόμος για τον έλεγχο της μόλυνσης του 1974

- Νόμος περί υδάτινου περιβάλλοντος και υπηρεσιών ύδατος του 2003
- Νόμος περί Βιομηχανιών Υδάτων του 1999
- Νόμος περί Βιομηχανιών Υδάτων του 2002
- Νόμος για τη διατήρηση του Σολομού του 2001
- Κανονισμοί για τα υπόγεια ύδατα του 1998
- Κανονισμοί για τον έλεγχο της μόλυνσης του 2001

Με το Νόμο περί υδάτινου περιβάλλοντος και υπηρεσιών ύδατος του ενσωματώθηκε στη νομοθεσία της Σκωτίας η Οδηγία 2000/60/ΕΚ. Στόχος του νόμου αυτού είναι η προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος και ειδικότερα: α) η αποτροπή της χειροτέρευσης και η προστασία του υδάτινου περιβάλλοντος, β) η προώθηση της αειφόρου ανάπτυξης των υδάτων βασισμένοι στη μακροπρόθεσμη προστασία, γ) η βελτίωση του υδάτινου περιβάλλοντος μέσω ειδικών μέτρων για τη σταδιακή μείωση των λυμάτων και των εκπομπών επικίνδυνων ουσιών, δ) η μείωση και αποτροπή της μόλυνσης των υπόγειων υδάτων και ε) η αντιμετώπιση των συνεπειών των πλημμύρων και των ξηρασιών.

Ο νόμος αυτός ορίζει ως αρμόδια όργανα για την υλοποίηση των σχετικών διατάξεων και τη εφαρμογή των υποχρεώσεών τους που απορρέουν από τη κοινοτική νομοθεσία τα Υπουργεία της Σκωτίας και την Αρχή Περιβαλλοντικής Προστασίας της Σκωτίας.

6.3 Οργάνωση και αρμοδιότητες της κεντρικής εξουσίας και της αποκεντρωμένης διοίκησης

Η απουσία συνταγματικού κειμένου σε συνδυασμό με τη διαφορετική νομοθεσία για τη προστασία του περιβάλλοντος, τη διαχείριση των υδάτων και την οργάνωση της τοπικής αυτοδιοίκησης κάνει δυνατή την ανάλυση του ρόλου της τοπικής αυτοδιοίκησης και της κεντρικής εξουσίας στη προστασία του περιβάλλοντος και των υδάτινων πόρων, ανά έθνος.

Στην Μεγάλη Βρετανία θα μπορούσε να χαρακτηριστεί ως μια τοπική κυβέρνηση και όχι τοπική αυτοδιοίκηση γιατί οι αρχές έχουν αναθέσει τις τ αρμοδιότητες τους σε ιδιωτικούς και εθελοντικούς φορείς.

Επίσης εκτός από τους δύο βασικούς βαθμούς της τοπικής αυτοδιοίκησης εμφανίστηκε και ένας τρίτος, η περιφερειακή αυτοδιοίκηση, στην οποία ανατέθηκαν οι τοπικές υποθέσεις

και μεταβιβάστηκαν αρμοδιότητες που παλιότερα ήταν αρμοδιότητα της Βουλής των Κοινοτήτων.

Αγγλία – Ουαλία

Η τοπική αυτοδιοίκηση στην Αγγλία διαμορφώθηκε μετά από σημαντικές μεταρρυθμίσεις που συντελέστηκαν από τη δεκαετία του '70 μέχρι και τη δεκαετία του '90. Με τη μεταρρύθμιση του 1974 η Τοπική Αυτοδιοίκηση χωριζόταν σε τρεις βαθμούς οι οποίοι καταργήθηκαν το 1998 και αντικαταστάθηκαν από τις αγροτικές περιοχές, τις αστικές περιοχές, τις μητροπολιτικές περιοχές και το Λονδίνο. Το σύστημα της τοπικής αυτοδιοίκησης της Αγγλίας αποτελείται από 116 Ενιαίες Αρχές, 34 Κομητείες και 238 Διαμερίσματα.

Στη περιοχή του Λονδίνου υιοθετήθηκε η μητροπολιτική μορφή οργάνωσης και διοίκησης μετά τη κατάργηση του Συμβουλίου του Λονδίνου και τη δημιουργία το 2000 της ευρύτερης Αρχής του Λονδίνου η οποία αποτελείται από τη πόλη του Λονδίνου και τους 32 δήμους του. Τα δύο όργανα άσκησης εξουσίας της ευρύτερης Αρχής του Λονδίνου είναι ο δήμαρχος που προτείνει στρατηγικές πολιτικές και ένα Συμβούλιο 25 μελών που ελέγχει και παράλληλα συμβουλεύει το δήμαρχο κατά το έργο του.

Οι αρμοδιότητες και οι λειτουργίες της τοπικής αυτοδιοίκησης καθορίζονται μόνο με νομοθετικές πράξεις που εκδίδει το Κοινοβούλιο ή με διάφορες εξουσιοδοτήσεις απ' τη κεντρική διοίκηση. Στη περίπτωση της Αγγλίας και της Ουαλίας ο ρόλος της τοπικής αυτοδιοίκησης ρυθμίζεται από το Νόμο του 2000 για την « Τοπική Αυτοδιοίκηση» Στο άρθρο 2 του Νόμου προβλέπεται ότι οι τοπικές αρχές μπορούν να κάνουν οτιδήποτε θεωρούν απαραίτητο για να πραγματοποιήσουν τη προώθηση ή τη βελτίωση της περιβαλλοντικής ευημερίας των περιοχών τους και όχι μόνο. Οι αρμοδιότητες βρίσκονται διάσκορπισμένες σε διάφορα νομοθετικά κείμενα για τη προστασία και τη διαχείριση των υδάτων και θα μπορούσαν να συνοψιστούν ως εξής:

- Σχεδιασμός των πόλεων και της υπαίθρου που είναι σημαντική λειτουργία για τη διασφάλιση της ποιότητας των υδάτων μέσω της στρατηγικής ανάπτυξης και του σχεδιασμού νέων εγκαταστάσεων υδροδότησης και αποχέτευσης
- Διατήρηση της φύσης: μπορούν να προωθήσουν τη διατήρηση του υδάτινου περιβάλλοντος, υιοθετώντας τις κατάλληλες περιβαλλοντικές πολιτικές ανάπτυξης και λαμβάνοντας υπ' όψιν τους τη προστασία των υδάτινων πόρων

- Ποιότητα του πόσιμου ύδατος: η Επιθεώρηση του πόσιμου ύδατος είναι υπεύθυνη για τον έλεγχο των υδάτων

- Προστασία δημόσιας υγείας: η τοπική αυτοδιοίκηση είναι υπεύθυνη να καθαρίσει, να απομακρύνει όλα τα βρόμικα και μολυσμένα ύδατα που είναι συγκεντρωμένα σε λίμνες, ποτάμια, πισίνες ή λεκάνες απορροής που θα μπορούσαν να αποτελέσουν εστία μόλυνσης.

- Ολοκληρωμένη πρόληψη της μόλυνσης και έλεγχος: σύμφωνα με το κανονισμό του 2000 για τη πρόληψη της μόλυνσης και τον έλεγχο που ενσωματώνει την Οδηγία 96/61/ΕΚ. Η τοπική αυτοδιοίκηση που είναι υπεύθυνη για την έκδοση αδειών εγκαταστάσεων θα πρέπει να εξασφαλίζει πριν από την έκδοσή τους τη προστασία του περιβάλλοντος και τη μείωση στα κατώτερα όρια των εκπομπών στον αέρα, στα ύδατα και στο έδαφος

- Αποξήρανση της Γης και προστασία από πλημμύρες: η Αρχή αυτή δημιουργήθηκε τον Απρίλιο του 1996 και αποτέλεσε την συγχώνευση δύο οργάνων : της Επιθεώρησης για τη μόλυνση της Αυτής Μεγαλειότητας και των Αρχών των Εθνικών Ποταμών. Η Επιθεώρηση αυτή ιδρύθηκε το 1987 με διοικητικές αρμοδιότητες ειδικά στη διαμόρφωση προϋποθέσεων στους τομείς της μόλυνσης του αέρα, των επικίνδυνων αποβλήτων και της ποιότητας του ύδατος.

Η ίδρυση της περιβαλλοντικής Αρχής αποτέλεσε εξέλιξη κλειδί στην ιστορία της εθνικής νομοθεσίας των υδάτων καθώς επέφερε αλλαγές στο διοικητικό σύστημα προστασίας του περιβάλλοντος. Η μεγάλη θεσμική αλλαγή ήρθε με την «Πράξη για το περιβάλλον» του 1995, η οποία προέβλεπε τη μεταβίβαση όλων των αρμοδιοτήτων των Εθνικών Αρχών των ποταμών στη περιβαλλοντική Αρχή, αλλαγή που κρίθηκε απαραίτητη για τη συνένωση όλων των αρχών ρύθμισης της μόλυνσης.

Η « Πράξη για το περιβάλλον» του 1995 συνέλαβε την ίδια σύσταση της Περιβαλλοντικής Αρχής ως ένα σώμα το οποίο θα διέθετε ευρύ φάσμα εξουσιών και καθηκόντων και που οι αρμοδιότητες του θα επεκτείνονταν σε όλες τις εκφάνσεις της περιβαλλοντικής προστασίας (αέρας, έδαφος, ύδατα). Ωστόσο η Αρχή προτίμησε μια θεαματική προσέγγιση των αρμοδιοτήτων της στις εξής υποενότητες:

- Κλιματολογικές αλλαγές
- Ρύθμιση μεγάλων βιομηχανιών

- Βελτίωση της ποιότητας του αέρα
- Διαχείριση των αποβλήτων
- Διαχείριση των υδάτινων πόρων
- Ολοκληρωμένη διαχείριση λεκανών απορροής ποταμών
- Διατήρηση της Γης
- Διαχείριση των υδάτων ψαρέματος
- Προστασία της βιοποικιλότητας

Η «Πράξη για το περιβάλλον» του 1995 περιέχει διατάξεις για τη μορφή, τη δομή και τις λειτουργίες της Περιβαλλοντικής Αρχής της οποίας βασικός στόχος είναι η προστασία του περιβάλλοντος ως ενότητα με βάση την αρχή της αειφορίας. Ειδικά στο τομέα των υδάτων η Αρχή είναι αρμόδια: α) για τη διατήρηση της φυσικής ομορφιάς των εσωτερικών και παράκτιων υδάτων και του εδάφους που τα περικλείει, β) για τη διατήρηση της χλωρίδας και της πανίδας που εξαρτάται από το υδάτινο περιβάλλον, γ) οι χρήσεις των υδάτων καθώς και για τη διατήρηση, κατανομή, την αύξηση και εξασφάλιση της σωστής χρήσης των υδάτινων πόρων στην Αγγλία και στην Ουαλία, αρμοδιότητες που ανήκαν στις Εθνικές Αρχές των Ποταμών.(Πολυτίμη Φαρμάκη 2007).Άρα κάποιος καταλαβαίνει ότι το Ηνωμένο Βασίλειο λειτουργούσε αυτόνομο χωρίς να έχει κάποιες αρνητικές κριτικές από το Συμβούλιο.

Τέλος στην Ουαλία στα πλαίσια της περιφερειακής διοίκησης δημιουργήθηκε η Εθνοσυνέλευση της Ουαλίας που χαρακτηρίζεται από νομοθετικές εξουσίες και αρμοδιότητες στους τομείς του περιβάλλοντος αλλά και σε άλλους τομείς. Στην Ουαλία υπάρχει ένα **Τμήμα** που είναι υπεύθυνο για τα ύδατα και τις πλημμύρες.

Σκωτία

Πριν από το 1974 η Σκωτία ήταν χωρισμένη σε κομητείες και πόλεις. Μετά τη μεταρρύθμιση της τοπικής αυτοδιοίκησης του 1974 δημιουργήθηκαν με το Νόμο για τη τοπική αυτοδιοίκηση του 1973 δύο βαθμοί αυτοδιοίκησης, η περιφέρεια και τα διαμερίσματα που τελικά εγκαταλείφθηκε το 1996 όταν δημιουργήθηκαν 32 ενιαίες αρχές αντικαθιστώντας το σύστημα με τους δύο βαθμούς. Οι αρμοδιότητες τους αφορούν τη παροχή υπηρεσιών στη τοπική κοινωνία.

Η περιφερειακή διοίκηση στη Σκωτία αποτελείται από το κοινοβούλιο το οποίο έχει πρωτογενείς νομοθετικές εξουσίες δε πολλά θέματα της τοπικής αυτοδιοίκησης και αρμοδιότητες στους τομείς του περιβάλλοντος, της γεωργίας, της αλιείας κ.α.

Το βασικό όργανο προστασίας του περιβάλλοντος στη Σκωτία, αντίστοιχο της περιβαλλοντικής αρχής της Αγγλίας, είναι η αρχή περιβαλλοντικής προστασίας της Σκωτίας που έχει ως στόχο την ολοκληρωμένη περιβαλλοντική προστασία και τη παροχή βοήθειας στα υπουργεία της Σκωτίας για την επίτευξη αειφόρου ανάπτυξης.

Η ίδρυση και η επιμέρους αρμοδιότητες της Σκωτσέζικης Αρχής Προστασίας του περιβάλλοντος προβλέπονται στην (Πράξη για το περιβάλλον) του 1995. Με βάση το άρθρο 34 της Πράξης για το περιβάλλον οι βασικές αρμοδιότητες της Αρχής αυτής στο τομέα των υδάτων είναι:

- Η προώθηση της καθαριότητας των εσωτερικών και υπόγειων υδάτων της Σκωτίας.
- Η διατήρηση των υδάτινων πόρων της Σκωτίας.
- Η διατήρηση της φυσικής ομορφιάς και των πολιτιστικών χαρακτηριστικών των υδάτων και των εδαφών που τα περικλείουν.
- Η διατήρηση της πανίδας και της χλωρίδας που εξαρτάται από το υδάτινο περιβάλλον.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 7 ΙΤΑΛΙΑ

7.1 Φυσικά και πολιτικά χαρακτηριστικά

Η Ιταλία καλύπτει μια έκταση περίπου 300 km.(Διαδύκτιο 8) εκ των οποίων τα 249 km² είναι ξηρά και τα 7,2km² είναι ύδατα (στην έκταση αυτή περιλαμβάνονται και τα εδάφη της Σαρδηνίας και της Σικελίας που ανήκουν στο ιταλικό κράτος).

Το κλίμα της Ιταλίας μπορεί να χαρακτηριστεί μεσογειακό με σημαντικές διαφορές ανάμεσα στις διάφορες περιοχές καθώς στα βόρεια είναι αλπικό και στα νότια θερμό – ξηρό. Η υδρογραφία της Ιταλίας χαρακτηρίζεται από μεγάλες λίμνες, κυρίως στη βάση των Άλπεων

και ποτάμια που εκβάλλουν στην Αδριατική θάλασσα. Οι περισσότεροι ποταμοί της χώρας χρησιμοποιούνται ως πηγή υδροηλεκτρικής ενέργειας.

Αν και στην Ιταλία η κατανάλωση ενέργειας βρίσκεται σε σχετικά χαμηλά επίπεδα, συγκριτικά με τις υπόλοιπες χώρες του Ο.Ο.Σ.Α., ωστόσο η ατμοσφαιρική ρύπανση είναι από τα βασικότερα περιβαλλοντικά προβλήματα που αντιμετωπίζει η χώρα. (Διαδίκτυο 9) **Η ρύπανση αυτή οφείλεται στις βιομηχανικές εκπομπές** οι οποίες δεν περιορίζονται στην ατμόσφαιρα αλλά προκαλούν σημαντική ρύπανση και στα ποτάμια, στις λίμνες και στα παράκτια, λόγω της έλλειψης εγκαταστάσεων αξιοποίησης των αποβλήτων.³ Περίπου το ½ των εκροών αποβάλλονται στους υδάτινους πόρους χωρίς επεξεργασία.

Το **υψηλό επίπεδο τοξινών** στους υδάτινους πόρους και κυρίως στα κανάλια (υδάτινες οδούς), που εξυπηρετούν τη συγκοινωνία αποτελεί ένα πολύ σοβαρό περιβαλλοντικό θέμα στην Ιταλία. Με βάση κάποιες χημικές αναλύσεις στα πλαίσια έρευνας που έγινε τη δεκαετία του '90 και ειδικότερα στο λιμάνι και στα κανάλια της Βενετίας από τη Greenpeace, **διαπιστώθηκε ότι οι συγκεντρώσεις τοξικών στοιχείων ήταν πολύ μεγάλες και ξεπερνούσαν κατά πολύ τα όρια.**

Ωστόσο, τα τελευταία χρόνια η Ιταλική κυβέρνηση έχει κάνει σημαντικά βήματα για την αντιμετώπιση των περιβαλλοντικών προβλημάτων της χώρας. Οι λόγοι που οδήγησαν την κυβέρνηση σε αλλαγή της πολιτικής της, είναι αφενός οι πιέσεις των πολιτών που έρχονται καθημερινά αντιμέτωποι (κυρίως σε μεγάλες πόλεις όπως η Ρώμη, η Φλωρεντία και το Μιλάνο) με την ατμοσφαιρική ρύπανση και τη καταστροφή των ιστορικών μνημείων και αφετέρου οι πιέσεις της Ε.Ε., η οποία είχε στείλει οχλήσεις και καταδικαστικές αποφάσεις εναντίον της Ιταλίας, για παραλήψεις στην ενσωμάτωση του περιβαλλοντικού της δικαίου.

Μετά την απελευθέρωση της χώρας τον Ιούνιο του 1944 από το Μουσολίνι εκλέχθηκε η **Συντακτική Βουλή** για τη ψήφιση νέου συντάγματος και τον **Ιούνιο του 1946** ο λαός με δημοψήφισμα αποφάσισε την αβασίλευτη μορφή του πολιτεύματος.

Η ιταλική δημοκρατία με το σύνταγμα του 1947, εγκαθιδρύει το πολίτευμα της κοινοβουλευτικής δημοκρατίας, θεσμοθετεί την απλή αναλογική ως εκλογικό σύστημα και το θεσμό του δημοψηφίσματος, ως θεσμό άμεσης δημοκρατίας, για να καταδείξει την απομάκρυνσή του από το φασιστικό καθεστώς. Ιδιαίτερο ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι ρυθμίσεις ομοσπονδιακού τύπου πολιτεύματος, τα οποία εισάγει το **Σύνταγμα του 1947**, τα

οποία ενισχύονται ιδιαίτερα με την αναθεώρηση του 2001. Οι ρυθμίσεις αυτές συνδέονται άμεσα και με τη προστασία του περιβάλλοντος.

Η Ιταλική Δημοκρατία, από την αρχή ήταν θετική στην αποδοχή του διεθνούς δικαίου, για το σκοπό αυτό της κυριαρχίας της, υπό τη προϋπόθεση της αμοιβαιότητας, όπως προέβλεπαν τα άρθρα 10 και 11 του συντάγματος. Άλλωστε η Ιταλία ήταν από τις ιδρυτικές ευρωπαϊκών κοινοτήτων χώρες. Οι αποφάσεις και οι θεσμοί της Ε.Ε. έχουν μία ξεχωριστή θέση στην ιταλική έννομη τάξη.

7.2 Θεσμικό πλαίσιο προστασίας περιβάλλοντος και διαχείρισης των υδάτινων πόρων

Το σύνταγμα της Ιταλίας του 1947 περιέχει διάταξη η οποία περιλαμβάνεται στις Θεμελιώδεις Αρχές η οποία προβλέπει ότι η δημοκρατία « προστατεύει το τοπίο και την ιστορική και καλλιτεχνική περιουσία του έθνους». Επίσης και το άρθρο 2 του ιταλικού συντάγματος παρέχει προστασία και αναφορά στο περιβάλλον.

Η προστασία του περιβάλλοντος στο ιταλικό σύνταγμα συνδέεται άμεσα και με τη κατανομή των εξουσιών μεταξύ κεντρικής και περιφερειακής διοίκησης. Μέχρι το τέλος του 2ου παγκοσμίου πολέμου το βασίλειο της Ιταλίας δεν αναγνώριζε περιφερειακή διοίκηση. Ήταν ένα συγκεντρωτικό κράτος. Μετά το τέλος του πολέμου ανακινήθηκε το θέμα για μια μορφή ομοσπονδίας, η οποία είχε βαθιές ρίζες στην ιταλική ιστορική παράδοση. Μέχρι σήμερα το θέμα παραμένει ανοιχτό όπου μία από τις πλουσιότερες περιοχές της χώρας να επιδιώκει την ανεξαρτησία της από το ιταλικό κράτος και τη δημιουργία ενός ανεξάρτητου κράτους της Palatinia. Το 1996 και το 2001 απορρίφθηκε ύστερα από ψηφοφορία στην ιταλική βουλή.

Μεγάλο ουσιαστικό βήμα είναι αλλαγή που έγινε στη τοπική αυτοδιοίκηση με την αναθεώρηση του Συντάγματος του 2001 είναι ότι αναγνωρίστηκε η ισότητα μεταξύ των περιφερειών, των κοινοτήτων, των επαρχιών και της πολιτείας, όπου η προστασία του περιβάλλοντος και του οικοσυστήματος είναι αποκλειστική αρμοδιότητα της πολιτείας και αναπόσπαστο κομμάτι είναι και η διαχείριση των υδάτινων πόρων. Με το νόμο αυτό ελέγχεται η μόλυνση

των επιφανειακών υδάτινων πόρων από βιομηχανικά απόβλητα και θέτονται κανόνες για τη διαχείριση των πηγών, τη χρήση, τον έλεγχο της ποιότητας για το καθαρισμό των υδάτων.

Στην κατηγορία αυτή ανήκουν ο νόμος 183/1989 για την αξιοποίηση των λεκανών απορροής ποταμών και τη διατήρηση της καλής ποιότητας των υδάτων. Και ο νόμος 36/1994 για τη διαχείριση των υδάτινων πηγών (the “Gali” Law). Ο πρώτος νόμος αποτέλεσε τη βάση για την ίδρυση των αρχών της διαχείρισης των λεκανών απορροής ποταμών οι οποίες είναι αρμόδιες για το συντονισμό της χρήσης τόσο των εδαφών όσο και των υδάτων.

Στις 12 Ιανουαρίου του 2006 η επιτροπή των ευρωπαϊκών κοινοτήτων στράφηκε ενάντια στην ιταλική δημοκρατία διότι δεν εφαρμόστηκαν όλοι οι κανόνες από την οδηγία 2000/60 για τη διαχείριση και προστασία του νερού.(Πολυτίμη Φαρμάκη 2007) Επίσης το καλοκαίρι του 2013 θα γίνει επανεξέταση για να δουν αν η τήρηση της εφαρμογής της οδηγίας ολοκληρώθηκε αλλιώς θα υπάρξουν κηρώσεις .Δυστυχώς η Ιταλία δεν έχει την δύναμη να μπορέσει να ολοκληρώσει την οδηγία γιατί η πολιτική της δομή χαρακτηρίζεται από ανικανότητα .

7.3 Οργάνωση και αρμοδιότητες της κεντρικής εξουσίας και της αποκεντρωμένης διοίκησης

Σε επίπεδο κεντρικής εξουσίας αρμόδιο είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος το οποίο ιδρύθηκε το 1986, με το ν. 349/1986 και αποτέλεσε το βασικό θεσμικό όργανο και για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων. Οι κυριότεροι τομείς στους οποίους ανέπτυξε τη δράση του ήταν η έκδοση κριτηρίων για τη διαχείριση αποβλήτων, αντιρρυπαντικές ενέργειες και ο συντονισμός και η προώθηση των περιβαλλοντικών σχεδίων¹.

Τη περίοδο 1999 – 2000 μετονομάστηκε σε Υπουργείο Περιβάλλοντος και Προστασίας και συγχωνεύτηκε με το Υπουργείο Δημοσίων Υποθέσεων (Public Works).Με την συγχώνευση αυτή το Υπουργείο διεύρυνε και το ρόλο του, περικλείοντας στις αρμοδιότητες του εκτός από την προστασία της φύσης και της ανθρώπινης υγείας και τη διαχείριση του εδάφους και των φυσικών πόρων.

Το Υπουργείο σχεδίασε το 2001 μια Στρατηγική Περιβαλλοντικής Δράσης για την Αειφόρο Ανάπτυξη και έθεσε βασικούς στόχους για τη διαχείριση των υδάτων:

- Η διατήρηση των υδάτινων πόρων
- Η επίτευξη καλής ποιότητας των υδάτων μέχρι το 2008

- Η μείωση αφενός των διαρροών στα συστήματα παροχής ύδατος και αφετέρου στη κατανάλωση υδάτινων πόρων από τη γεωργία
- Η επίτευξη της οικονομικής αειφορίας στη τιμολόγηση των υδάτων
- Με ταυτόχρονη εφαρμογή της πλήρους ανάκτησης του κόστους²

Την επιστημονική και τεχνική υποστήριξη στο Υπουργείο παρέχει η Εθνική Διεύθυνση για τη Προστασία του Περιβάλλοντος, η οποία εγκαθιδρύθηκε το 1994 και με βάση το Προεδρικό Διάταγμα 335/1997. Χωρίστηκε σε 5 τμήματα που ασχολούνται με τη μόλυνση και τη προστασία του περιβάλλοντος, ενώ σύντομα θα αναλάβει και πολλές από τις αρμοδιότητες του Τμήματος για τις Εθνικές Τεχνικές Υπηρεσίες. Το τμήμα αυτό ασχολείται με τη γεωλογία, την υδρογραφία και την ωκεανογραφία.³

Το Σύνταγμα της Ιταλίας με την αναθεώρηση του Οκτωβρίου το 2001 αναγνώρισε ότι οι περιφέρειες, οι επαρχίες και οι δήμοι είναι αυτόνομα νομικά πρόσωπα, με ιδιαίτερες εξουσίες και λειτουργίες.⁴

Διοικητικά η χώρα διαιρείται σε 10 περιφέρειες οι οποίες υποδιαιρούνται σε 94 επαρχίες και περισσότερο από 8000 δήμους. Οι περιφέρειες διοικούνται από ένα πρόσωπο με εκτελεστική εξουσία και διαθέτουν σημαντικές αρμοδιότητες, ενώ οι επαρχίες διαθέτουν περιορισμένη εξουσία, καθώς διορίζονται από τη κεντρική εξουσία και οφείλουν να λογοδοτούν σε αυτή. Τέλος οι δήμοι αποτελούν τη βασική μονάδα της τοπικής αυτοδιοίκησης και ποικίλουν σε μέγεθος, κάθε χωριό και κάθε πόλη αποτελεί αυτόνομο δήμο.

Με βάση τις διατάξεις του Ιταλικού Συντάγματος με την αναθεώρηση το 2001 οι περιφέρειες δεν έχουν πλέον τη δυνατότητα να υιοθετούν κανόνες δικαίου για την εφαρμογή της νομοθεσίας της Ε. Ε., προτού η ιταλική πολιτεία υιοθέτηση τους σχετικούς κανόνες. Αλλά ακόμη και μετά την υιοθέτηση των νόμων από τη πολιτεία, οι περιφέρειες έχουν τη δυνατότητα να υιοθετήσουν νομοθετικές πράξεις μόνο μέσα στα όρια των εξουσιών που τους παραχωρεί η ίδια η πολιτεία.

Αν και η πολιτεία είναι αυτή η οποία ρυθμίζει τους στόχους και καθορίζει τις πολιτικές, ωστόσο οι περιφέρειες από τη μία πλευρά είναι αρμόδιες για τον περιφερειακό σχεδιασμό του περιβάλλοντος και για την εφαρμογή των διατάξεων και από την άλλη η επαρχία είναι υπεύθυνη για την επιθεώρηση και την επιβολή των διατάξεων.

Σημαντικό ρόλο στη διαχείριση των υδάτινων πόρων διαδραματίζουν και οι «Αρχές λεκανών απορροής ποταμών». Οι αρχές αυτές αναλαμβάνουν τη διαχείριση και την ανάπτυξη των υδάτινων πόρων και του εδάφους στα πλαίσια της λεκάνης απορροής των ποταμών. Στην Ιταλία υπάρχουν 6 εθνικές λεκάνες απορροής ποταμών, 15 περιφερειακές και 17

ενδοπεριφερειακές. Σύμφωνα με τον ιταλικό νόμο 183/1989, οι αρχές αυτές προετοιμάζουν σχέδια για τον διαχωρισμό των υδάτων, θέτουν προτεραιότητες για τις επενδύσεις στη παροχή υδάτινων πόρων ελέγχουν τη μόλυνση και την εκροή αποβλήτων στους υδάτινους πόρους.

Η Ιταλία συνεργάζεται στενά με τα υπουργεία της Γαλλίας και της Ελβετίας για την διαμόρφωση και την υλοποίηση των διατάξεων σε σχέση με το περιβάλλον. Στο τομέα της προστασίας και της διαχείρισης των υδάτινων πόρων η κατανομή των αρμοδιοτήτων μεταξύ της κεντρικής εξουσίας και της τοπικής αυτοδιοίκησης φαίνονται παρακάτω:

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΕΞΟΥΣΙΑ

Υπουργείο Περιβάλλοντος και Προστασίας του εδάφους:

Αρμοδιότητες: συντονισμός, σχεδιασμός και ορισμός κανόνων για τη διαχείριση των υδάτινων πόρων.

ΤΟΠΙΚΗ ΑΥΤΟΔΙΟΙΚΗΣΗ

Περιφέρειες:

Αρμοδιότητες: εφαρμογή νομοθεσίας για τη διαχείριση των υδάτων, έλεγχος υδάτινων πηγών, κατάθεση σχεδίων για την πραγματοποίηση επενδύσεων στη παροχή νερού

Επαρχίες:

Αρμοδιότητες: έκδοση αδειών για τις εκροές αποβλήτων στους υδάτινους πόρους, έλεγχος συμμόρφωσης με βάση το περιεχόμενο αυτών των αδειών.

Δήμοι:

Αρμοδιότητες: έλεγχος των εκροών των βιομηχανιών στα ύδατα, παροχή υπηρεσιών για την προμήθεια υδάτων.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 8 ΓΑΛΛΙΑ

8.1 Φυσικά και πολιτικά χαρακτηριστικά

Η Γαλλία καλύπτει μία συνολική έκταση περίπου 547 τ.χλμ εκ των οποίων τα 545 τ.χλμ είναι ξηρά και τα 1,4 τ.χλμ είναι ύδατα. Συνορεύει με τη Βόρειο Θάλασσα στο βορρά με το Βέλγιο, το Λουξεμβούργο και με την Γερμανία. Οι κλιματολογικές συνθήκες που επικρατούν στη χώρα διαφοροποιούνται από περιοχή σε περιοχή. Το ωκεάνιο κλίμα στη Ν Νορμανδία είναι με έντονες βροχοπτώσεις και με δυνατούς ανέμους, το κλίμα της Ανατολής είναι ηπειρωτικό και μεταβατικό, και στην νοτιά πλευρά το κλίμα είναι με ηπίους χειμώνες και ζεστά καλοκαίρια.)

Το μεγαλύτερο μέρος των υδατίνων ρευμάτων της Γαλλίας οφείλεται σε ένα από τα τέσσερα ποταμιά που διασχίζουν τη χώρα, το Σηκουάνα, ο οποίος έχει μήκος περίπου 780 χιλιόμετρα και ο δεύτερος μεγαλύτερος ποταμός στην Ευρώπη μετά το Ρήνο. Η Γαλλία χωρίζεται σε έξι υδατικά διαμερίσματα τα οποία έχουν τις ομώνυμες ονομασίες των αντιστοίχων ποταμών. (**Artois Picardie, Seine Normandie Loire Bretagne, Adour Garonne, Rhin Meuse και Rhone Mediterranee**)

Αν και η Γαλλία διαθέτει πολλά ποταμιά, ωστόσο έχει ελάχιστες λίμνες με πιο σημαντική τη λίμνη της Γενεύης, για την οποία υπάρχει ένα μεγάλο πρόβλημα συνδιαχείρισης και διασυνοριακής ρύπανσης, καθώς το μεγαλύτερο μέρος της ανήκει στην Ελβετία, η οποία δεν είναι κράτος μέλος της Ευρωπαϊκής Ένωσης.

Σημαντικά περιβαλλοντικά προβλήματα αντιμετωπίζει η Γαλλία σε σχέση με την ατμοσφαιρική ρύπανση από εκπομπές βιομηχανιών και αυτοκινήτων, την καταστροφή μέρους των δασών από την όξινη βροχή και η μόλυνση των υδάτων της από οικιακά αποβλήτα.

Η Γαλλία, μια από τις μεγαλύτερες ευρωπαϊκές χώρες με μακρά συνταγματική παράδοση από τα τέλη του 18^{ου} αιώνα, μπορεί να θεωρηθεί ως η κοιτίδα του δυτικού συνταγματικού πολιτισμού, και όλα αυτά ξεκίνησαν μετά τον Διαφωτισμό και οδήγησε στην μεγάλη Γαλλική επανάσταση του 1789.

Η περίφημη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου, η οποία ψηφίστηκε από την Γαλλική Εθνοσυνέλευση τον Αύγουστο του 1789 προηγείται χρονικά του πρώτου γαλλικού Συντάγματος του 1791.

Η περίοδος μετά την Γαλλική επανάσταση κυμάνθηκε μεταξύ επαναστατικών, αυταρχικών και καμιά φορά ακραίων δημοκρατικών τύπων πολιτεύματος. Η χώρα είναι αδιαίρετη ως προς την οργάνωση της κρατικής κυριαρχίας της και τα βασικά

χαρακτηρίστηκα του πολιτεύματος της ήταν και παραμένουν, παρά τις μετέπειτα αναθεωρήσεις, το ημιπροεδρικό σύστημα, το οποίο συνδυάζει στοιχεία προεδρικού και στοιχεία από την Γαλλική Δημοκρατία, αφού ο πρόεδρος εκλέγεται άμεσα από τον λαό και του κοινοβουλευτικού πολιτεύματος. **(Το Γαλλικό Σύνταγμα έχει αναθεωρηθεί 17 φορές μετά τα 1958:1960,1962,1963,1974,1976,1992, δυο φορές το 1993,1995,1996,1998,τρεις φορές το 1999,2000,δυο φορές το 2003)**

Ως φορείς υλοποίησης των σχεδίων διαχείρισης ανά υδατικό διαμέρισμα με βάση το νέο νομό, έχουν ορισθεί οι Αρχές Υδάτων σε στενή συνεργασία με τοπικούς και περιφερειακούς παράγοντες και χρηστές υδατινών πόρων (τοπικές οργανώσεις, βιομηχάνους, αγρότες)

Η Γαλλία υδρολογικά χωρίζεται σε έξι λεκάνες απορροής ποταμών και η νομοθεσία της προβλέπει ότι το σύστημα διαχείρισης των υδάτων οργανώνεται ανά λεκάνη απορροής ποταμού όπως και η οδηγία –πλαίσιο. Λόγω των διαφορετικών κλιματικών, υδρολογικών και κοινωνικοοικονομικών χαρακτηριστικών των λεκανών οριστήκαν διαφορετικές αρχές για τη διαχείριση του καθενός.

Η Γαλλία ως χώρα μέλος της Ε.Ε που δεσμεύεται από το κοινοτικό θεσμικό πλαίσιο διαχείρισης των υδατινών πόρων υιοθέτησε νέο νομό (La loi n°2004-338 της 21^{ης} Απριλίου του 2004). Ο οποίος ενσωμάτωσε την οδηγία πλαίσιο και στον οποίο συμπεριέλαβε σε ικανοποιητικό βαθμό το βασικό στόχο της οδηγίας – πλαίσιο για την <<καλή κατάσταση των υδάτων>>

8.2 Οργάνωση και αρμοδιότητες της κεντρικής εξουσίας και της αποκεντρωμένης διοίκησης.

Σε επίπεδο οργανωτικών δομών από την πλευρά της κρατικής εξουσίας αρμόδιο για την περιβαλλοντική προστασία είναι το Υπουργείο Περιβάλλοντος, το οποίο έχει ευθύνη μεταξύ άλλων και για την διαχείριση και διαφύλαξη συγκεκριμένων φυσικών πόρων, όπως τα ύδατα, οι οποίοι θεωρούνταν παλιότερα ανεξάντλητοι. Αποστολή του Υπουργείου Περιβάλλοντος της Γαλλίας είναι ο ποιοτικός έλεγχος του φυσικού περιβάλλοντος και η αποτροπή ή μείωση της μόλυνσης με στόχο την αναβάθμιση της ποιότητας ζωής. Οι βασικές δράσεις που υλοποιεί για την επίτευξη των στόχων αυτών είναι:

- Η διατήρηση και προστασία του φυσικού περιβάλλοντος, η μείωση της ρύπανσης, η διαχείριση των υδατικών πόρων.
- Η ανάπτυξη της έρευνας και η βαθύτερη γνώση της κατάστασης του περιβάλλοντος σε εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο.

Για την εκπλήρωση των δράσεων του το Υπουργείο συνεπικουρείται στο έργο του από ένα δίκτυο αποκεντρωμένων διευθύνσεων, οργανισμών και ειδικών σε περιβαλλοντικά θέματα. Σε επίπεδο κεντρικής διοίκησης υπάρχουν τέσσερις διευθύνσεις-τμήματα: α) το τμήμα «Διοίκηση και Ανάπτυξη» β) το τμήμα «Υδατίνων Πόρων» γ) το τμήμα «Αποτροπής της Ρύπανσης και των Κινδύνων» και δ) το τμήμα της «Φύσης και του Φυσικού τοπιού»

Οι βασικές αρμοδιότητες του τμήματος «Υδατίνων πόρων» είναι η μελέτη, προστασία και διαχείριση του υδατίνου περιβάλλοντος και των ποταμών, η διαχείριση, η προστασία, και η υιοθέτηση των σχετικών νομοθετικών μέτρων και για την προστασία των υδατίνων πόρων, καθώς και ο σχεδιασμός και συντονισμός της κρατικής πολιτικής. Επιπλέον ένα σημαντικό μέρος της προσπάθειας του επικεντρώνεται στην ενημέρωση και αψύπνιση των αγροτών και ψαράδων, νοικοκυριών σχετικά με τους κινδύνους ρύπανσης και τις βασικές αρχές της βιώσιμης διαχείρισης

Ως προς τις αρμοδιότητες της περιφερειακής διοίκησης και τοπικής αυτοδιοίκησης στη Γαλλία υφίσταται μέχρι και σήμερα τρεις βασικές μορφές τοπικής αυτοδιοίκησης:

- Οι δήμοι
- Τα διαμερίσματα
- Οι περιφερειακές αρχές

Βασική αρμοδιότητα για την προστασία του περιβάλλοντος ανήκει στα Διαμερίσματα και , ενισχυθήκαν σημαντικά μετά τη μεγάλη προσπάθεια για αποκέντρωση των εξουσιών που έγινε στην Γαλλία την περίοδο 1982-1983.

Καθοριστικό ρόλο έπαιξε ο νομός σχετικά με τα ύδατα της 3.1.1992.

Ο νομός αυτός είναι ένα νέο εργαλείο σχεδιασμού για την σωστή χρήση των υδάτων. Το εργαλείο αυτό ονομαζόταν «Σχεδία Δράσης για την Ανάπτυξη και Διαχείριση των Υδάτων» και αποτελούσε ένα μοναδικό μέσο καλής συνεργασίας των τοπικών αρχών

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 9 ΚΥΡΩΣΕΙΣ ΤΩΝ ΚΡΑΤΩΝ –ΜΕΛΩΝ ΑΠΟ ΤΗΝ Ε.Ε

Η Ε.Ε αποφάσισε να τιμωρήσει τα κράτη –μέλη που δεν εφαρμόζουν την οδηγία πλαίσιο. Κατατάσσουν την οδηγία σε θέμα υψίστης σημασίας διότι αφορά το περιβάλλον. Αποφασισμένη η Ε.Ε να μην δώσει αλλές αναβολές και ευκαιρίες στα κράτη –μέλη. Παρακάτω υπάρχουν ορισμένα από τα κράτη μέλη που τιμωρήθηκαν και βρίσκονται σε στενή παρακολούθηση από αρμόδιους που έθεσε η Ε.Ε.

Σύμφωνα με την Φαρμάκη (2007), καταδικάστηκαν οι παρακάτω χώρες:

- η Γερμανία για ελλιπή ενσωμάτωση στην εθνική έννομη τάξη που έπρεπε να είχε θεσπιστεί μέχρι τις 22 Δεκεμβρίου του 2003 .
- το Βέλγιο, για πλημμελή μεταφορά στην εθνική του νομοθεσία της οδηγίας- πλαισίου για τα ύδατα .
- το Λουξεμβούργο, για πλημμελή μεταφορά στην εθνική του νομοθεσία της οδηγίας- πλαισίου για τα ύδατα .
- τις Κάτω Χώρες, για μη πλημμελή μεταφορά στην εθνική τους νομοθεσία της οδηγίας- πλαισίου για τα ύδατα .

Η Επιτροπή απέστειλε γραπτή προειδοποίηση και σε περίπτωση που δεν απαντήσουν ικανοποιητικά, μπορεί να αποφασίσει να προσφύγει ενώπιον του Δικαστηρίου της Ευρωπαϊκής Ένωσης κατά: α) της Ιταλίας, β) της Ελλάδας, και γ) της Ισπανίας γιατί μέχρι τις 22 Ιουνίου του 2004 το αργότερο, τα κράτη μέλη ήταν υποχρεωμένα να ορίσουν περιοχές λεκανών απορροής ποταμών και να κοινοποιήσουν στην Επιτροπή λεπτομερείς πληροφορίες, για τις αρχές στις οποίες ανέθεσαν την διαχείριση τους.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 10 ΣΧΟΛΙΑ ΓΥΡΩ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΦΑΡΜΟΓΗ ΤΗΣ ΟΔΗΓΙΑΣ ΠΛΑΙΣΙΟ.

Σύμφωνα με πληροφορίες για την Ελλάδα, έχουν γίνει αρκετές αναφορές για την σπατάλη του νερού και την επικινδυνότητα του από την προσθήκη από διάφορες χημικές ουσίες (κυρίως φυτοφάρμακα). Μέσα από άρθρα αλλά και κείμενα που είναι μέσα στο διαδίκτυο η Ελλάδα είναι μια χώρα με ιδιαίτερο υδατικό πλούτο. Δυστυχώς το Ε.Κ υπέγραψε (χωρίς να έχει δημοσιευτεί η απόφαση μέχρι την περάτωση της παρούσας) την οριστική καταδίκη της γιατί δεν εφαρμόστηκε η οδηγία πλαίσιο από τους αρμόδιους φορείς με αποτέλεσμα να

διατηρείται η κακοδιαχείριση σε θέματα υδάτινων πόρων. Σε αρκετές λεκάνες απορροών εκ των οποίων οι 5 είναι διεθνείς, η Ελλάδα ήταν υποχρεωμένη να καταρτίσει ένα σχέδιο διαχείρισης. Επιπλέον, εντοπίστηκαν μεγάλες ποσότητες φυτοφαρμάκων στις λεκάνες του Θεσσαλικού κάμπου, της υδρολογικής λεκάνης του Ασωπού που είναι επιβλαβή για την υγεία του ανθρώπου αλλά και για κάθε ζωντανό οργανισμό. Σύμφωνα δε με δημοσιεύματα η WWF ξεκίνησε μια στενή παρακολούθηση της οδηγίας μέχρι την υλοποίησή της. Θεωρεί σημαντικό ότι κάθε σταγόνα μετράει και πρέπει να είμαστε ευσυνείδητοι για το πώς την σπαταλάμε.

Για τα λοιπά κράτη –μέλη υπάρχουν δημοσιεύματα (Διαδίκτυο 10) που αναδεικνύουν μεγάλη ανησυχία από όλα τα κράτη μέλη. Έρευνες έδειξαν ότι οι περισσότεροι ευρωπαίοι δεν γνωρίζουν πως θα αντιμετωπίσουν τα διάφορα προβλήματα των υδάτων, γεγονός που δείχνει ότι η συμμετοχή και η ενημέρωση του κόσμου, ένας από τους αντικειμενικούς στόχους της οδηγίας πλαίσιο δεν έχει επιτευχθεί. Κοινός παρανομαστής στο παραπάνω ζήτημα είναι να βρεθούν άμεσα λύσεις και να παρθούν μέτρα για την επίλυση του προβλήματος με ενημέρωση για την ευαισθητοποίηση των χρηστών αλλά και των φορέων διαχείρισης.

Σοβαρό πρόβλημα αναφορικά με την κατανομή των εισροών ύδατος είναι η έντονη διαφοροποίηση Βορρά – Νότου, όπου οι νότιες χώρες της Ε.Ε., ιδιαίτερα στη Μεσογειακή λεκάνη, (Ιταλία –Ισπανία –Πορτογαλία), αντιμετωπίζουν συχνά έντονα προβλήματα ξηρασίας, ενώ αντιθέτως, η Γερμανία και η Ιταλία (*ιδιαίτερα η βόρεια*) δέχονται μεγάλες και έντονες βροχοπτώσεις. Η διαφοροποίηση αυτή αναδεικνύει και τις διαφορές και συνεπώς και τις δυσκολίες αναφορικά με την ενσωμάτωση μιας οδηγίας πλαίσιο για το σύνολο της Ε.Ε.

Αναφορικά με τη ρύπανση, έχει διαπιστωθεί ότι οι άνθρωποι απαιτούν να υπάρξει καλύτερη ενημέρωση για να μπορέσουν να διορθώσουν αυτό το ιδιαίτερο πρόβλημα καθώς αντιλαμβάνονται πως έχει άμεσες επιπτώσεις στην υγεία τους. Προς αυτή την κατεύθυνση, υπάρχει πίεση προς τα όργανα της Ε.Ε., να επιβληθούν πρόστιμα στα αρμόδια Υπουργεία και υπηρεσίες για την αδιαφορία τους απέναντι στην οδηγία

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 11 ΣΧΟΛΙΑ – ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ

Υστέρα από την προσπάθεια διερεύνησης και καταγραφής των θεσμικών πλαισίων διαχείρισης και προστασίας των υδατινών πόρων, και την εξέλιξή τους, μπορούμε να προβούμε σε μια αξιολόγησή τους και να επισημάνουμε τις δυνατότητες και τις αδυναμίες τους.

Η πιο σοβαρή διαπίστωση είναι το πρόβλημα της προστασίας και διαχείρισης των υδατινών πόρων ιδιαίτερα υδρολογικών λεκανών που ανήκουν σε περισσότερα του ενός

κράτη. Εκεί, πρέπει να βρεθούν άμεσα λύσεις σε διεθνές επίπεδο, καθώς από τη φύση του είναι πρόβλημα το οποίο ξεπερνά τα όρια ενός κράτους. Το υδατικό δυναμικό είναι αναμφισβήτητα μια μεγάλη πηγή πλούτου για κάθε χώρα, η οποία στα όρια του αζιώματος έχει το δικαίωμα της εκμετάλλευσης και της προστασίας του. Η θεσμική προστασία του δεν μπορεί παρά να λάβει υπόψη της όλους τους τομείς (πολιτικούς,οικονομικούς, και κοινωνικούς) οι οποίοι, σε όλες τις μορφές του δικαίου αποτελούν το πλαίσιο της θέσπισης των δεσμευτικών κανόνων του. Παρά την μεγάλη πρόοδο που έχει γίνει,τα βασικά προβλήματα,της διαχείρισης και της προστασίας των υδάτινων πόρων σχετίζονται με:

- Την έλλειψη συναίνεσης και συνεργασίας μεταξύ των κρατών ως προς τις κοινές αρχές,αξίες
- Την έλλειψη ειδικών κανόνων του διεθνούς δικαίου
- Την απροθυμία των κρατών να δεσμευτούν και να αναλάβουν την εύθυνη .
- Την ανυπαρξία οργάνων ελέγχου και επιβολής κυρώσεων σε περιπτώσεις μη συμμόρφωσης

Η οδηγία πλαίσιο 2000/60 αποτελεί μια νέα αντίληψη για το νερό που θέτει ως στόχο την ολοκληρωμένη διαχείριση των υδάτων μέσω της επίτευξης καλής ποιοτικής και ποσοτικής κατάστασης των υδάτων, θέτει νέους όρους στην οικονομική ανάπτυξη των υδάτων και στη συμμετοχή των κρατών και προωθεί την διαχείριση των λεκανών απορροής, ακόμη και στα διασυνοριακά ύδατα, αναγνωρίζοντας ότι από την φύση του το νερό δεν μπαίνει σε «καλούπια» .Η οδηγία πλαίσιο επιβάλλει στα κράτη –μέλη να προσδιορίσουν τις λεκάνες απορροής και προσδιορίζει τις διοικητικές δομές που θα είναι υπεύθυνες για την εφαρμογή της οδηγίας σε κάθε λεκάνη απορροής ποταμού. Επιπροσθέτως, η οδηγία αποτελεί και ένα μοναδικό εργαλείο για τη συμμετοχή του κοινού στη διαμόρφωση και στην υλοποίηση του θεσμικού πλαισίου .Η ολοκληρωμένη διαχείριση των υδατινων πόρων θεωρείται ως το μοναδικό εργαλείο για την ισορροπημένη προσέγγιση της κοινωνικής,πολιτικής,οικονομικής και περιβαλλοντικής διαχείρισης των υδάτων.Μεσα από την μεγάλη προσέγγιση διαπιστωθήκαν και διαφορά προβλήματα και κενά στην νομοθεσία της μη ορθής ενσωμάτωσης της οδηγίας. Αξιοσημείωτη είναι η νομοθεσία της Γαλλίας και της Γερμανίας αλλά και της Ιταλίας οπού προέβλεπαν πολύ πριν την υιοθέτηση της οδηγίας 2000/60 η διαχείριση των υδατικών πόρων ανά λεκάνης απορροής. Αυτό καταδεικνύει ότι σε επίπεδο οργάνωσης της εξουσίας υπάρχει δυσκολία στην εφαρμογή των νόμων καθώς τα κρατίδια είναι συνεπέστατα στην προσαρμογή των απαιτήσεων της οδηγίας, αλλά η ομοσπονδιακή κυβέρνηση αδυνατεί να κάνει πράξη μέρη της οδηγίας πλαίσιο., ως προς την γερμανία

δυστυχώς η Ιταλία κινδυνεύει να διαγραφεί από την Ε.Ε σχετικά με την τήρηση της οδηγίας. Από τη μελέτη και την καταγραφή του νομοθετικού πλαισίου και των οργανωτικών δομών στους τομείς της διαχείρισης των υδάτων των 15 κρατών –μελών της Ε.Ε προέκυψε το συμπέρασμα, ότι τα περισσότερα κράτη είχαν διαμορφώσει τις δικές τους παραδοσιακές δομές και κανόνες διαχείρισης των υδάτων, ενώ η οδηγία επέβαλε ανακατανομή των αρμοδιοτήτων των εθνικών διοικητικών δομών και την συμμετοχή νέων φορέων. Όπως αποδεικνύεται ο ρόλος του κοινωνικού κράτους που παρέχει το ύψιστο αγαθό «το νερό». Όλες οι διαπιστώσεις συγκλίνουν στην άμεση ανάγκη σωτηρίας του νερού. Αρκετές μελέτες και άρθρα υποστηρίζουν τη θέση « πόλεμος για το νερό», προβλέποντας μελλοντικούς πολέμους μεταξύ των κρατών για την διανομή των κοινών υδατινών πόρων που θα αποτελέσουν το πιο πολύτιμο αγαθό.

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

Ελληνική Βιβλιογραφία:

▪ Πολυτίμη Μ. Φαρμάκη,(2007)ΘΕΣΜΙΚΟ ΠΛΑΙΣΙΟ ΔΙΑΧΕΙΡΙΣΗΣ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ.ΣΥΓΚΡΟΥΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΥΝΤΟΝΙΣΜΟΣ

▪ Βλ. σε Βενιζέλου Ε.(2002), Το Αναθεωρητικό Κεκτημένο . ο.π., κεφ VII.” «Οικολογικό Σύνταγμα και ασφάλεια του δικαίου.»σελ.182

▪ Βλ. διακηρύξεις ΟΗΕ με την ευκαιρία της παγκόσμιας Ημέρας Νερού

▪ Επιτροπή Δελτίο των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων,1/2-1996σημ.1.3.149

▪ Βλ. Ιωακειμίδης,Π.Κ(1995)σ331-333 και σ388-38

▪ Τσάλας,Γ.Γρηγορίου,Π.(1994) Κοινοτικές στρατηγικές για το περιβάλλον,Θεμελιώδη κοινοτικά κείμενα για την προστασία και ορθή διαχείριση του φυσικού περιβάλλοντος εκδ.Παπαζήση,Αθηνά, σ.σ.83-84

▪ Μαυριά Κ., Παντελή Α. (1996) ο.π. σελ.666

▪ Μαρία Χ. Βαρσαμίδου, (2004) ΧΩΡΙΚΗ ΚΑΙ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΗ ΑΝΑΛΥΣΗ ΤΩΝ ΧΡΗΣΕΩΝ ΥΔΑΤΙΝΩΝ ΠΟΡΩΝ ΣΕ ΕΠΙΠΕΔΟ ΛΕΚΑΝΗΣ ΑΠΟΡΡΟΗΣ. Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΗΣ ΛΕΚΑΝΗΣ ΤΟΥ ΑΞΙΟΥ

▪ Πρόδρομος Βαρδασιόπουλος (2007), Η Ευρωπαϊκή Οδηγία 2000/60/ΕΚ.Ενσωμάτωση της σε Ευρωπαϊκές Χώρες και στην Ελλάδα με το Ν.3199/2003

▪ Βενιζέλος,Ε.(2001) Η σχέση της ελληνικής με την κοινοτική έννομη τάξη και το διεθνές δίκαιο ως αντικείμενο της αναθεώρησης του Συντάγματος,Ελληνική Επιθεώρηση Ευρωπαϊκού Δικαίου,Τόμος 21

▪ Βενιζέλος,Ε.(2001) Η σχέση της ελληνικής με την κοινοτική έννομη τάξη και το διεθνές δίκαιο ως αντικείμενο της αναθεώρησης του Συντάγματος

▪ Φύλλο Εφημερίδας της Κυβερνήσεως, Α4/1998/261

Ξένη Βιβλιογραφία:

▪ Andersen,M.S.and Liefferink, D (1997) “ Introduction : the impact of the pioneer on E.U environmental policy”, στο Andersen, M.S. and Liefferink,D(eds) European Enviromental policy .The pioneers,Manchester University Press, Manchester,p.17

▪ Organization for Economic Co – operation and Development (2003)

- Organization for Economic Co – operation and Development (2003) p.55
- Organization for Economic Co – operation and Development (2003) p. 19,140
- Lanz, K and Scheuer, S, (2001) p, p 53-55
- P., (Household Demand and Welfare Implications of Water in Cyprus. Environment and Development Economic, 7(4): page 659.
- Energy Information Administration= Italy country analysis brief
- Glover J. (1990) “Greenpeace Declares War on Porto Marghera”, Chemical Magazine, September 26, p. 30
- Ernst Hirsch Ballin << The Italian Republic>>, σε Constitutional Law of 15 EU Member States, ο. p., s. 479 – 539.
- Steyaert, P., and G. Ollivier 2007. The European Water Framework Directive: how ecological assumptions frame technical and social change.

Διαδικτυακή Βιβλιογραφία:

Διαδίκτυο 1:

http://europa.eu/legislation_summaries/agriculture/environment/l28002b_el.htm

Διαδίκτυο 2 <http://environ.chemeng.ntua.gr/en/Uploads/Doc/Papers/Water/> -

2002_Cost_Recovery_and_Water_Pricing.pdf

Διαδίκτυο 3

http://www.ekby.gr/download_files/ekdoseis/Dac_Turkey2003/Ekdosi_FINAL.pdf

Διαδίκτυο4:

<http://www.moa.gov.cy/moa/wdd/wdd.nsf/all/ABF82E9C9F4F483FC2256DF8002C544C?opendocument>

Διαδίκτυο 5:

http://wfd.opengov.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=67&Itemid=10

Διαδίκτυο 6:

<http://www.econews.gr/2012/04/19/odigia-nero/>

Διαδίκτυο 7:

<http://www.aueb.gr/users/koundouri/resees/uploads/wfd5gr.pdf>

Διαδίκτυο 8: www.cia.gov/cia/publications/factbook/geos/it.html=CIA

Διαδίκτυο 9 THE Energy Information Administration= Italy country analysis brief WORLD FACT BOOK(11/11/2010)

Διαδίκτυο 10: www.geographic.com(5/5/2011)

Άρθρα:

ΥΔΡΟΒΟΡΑ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΕΩΡΓΙΑ -Αριθμοί & Λύσεις για την κατασπατάληση του νερού, Μαίρη Βιταλιώτου-Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα : http://edomko.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=653&Itemid=51

Καταδίκη της Ελλάδας για παραβίαση της Οδηγίας για τα Ύδατα-Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.econews.gr/2012/04/19/odigia-nero/>

Ασωπός S.O.S., Δίκτυο ΜΕΣΟΓΕΙΟΣ SOS -Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: <http://www.watersave.gr/site/content/view/80/35/>

Υδάτινοι Πόροι, Τι κάνει το WWF Ελλάς – Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα: http://politics.wwf.gr/index.php?option=com_content&task=view&id=775&Itemid=376

Μεγάλη ανησυχία για την ποιότητα των υδάτων – Έρευνα, Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα : <http://www.econews.gr/2012/03/31/nero-erevna/>

Υδάτινοι πόροι: ημερίδες σε Μεσολόγγι, Ιωάννινα και Λάρισα- Διαθέσιμο στην ιστοσελίδα : <http://www.econews.gr/2011/11/30/diaxeirisi-udatwn-3/>